

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

О. В. Василова

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчально-методичний посібник

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2026

УДК 343.163(477)(075.8)

В 19

Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 8 від 22 червня 2026 р.)

Рецензенти:

Письменський Є. О., доктор юридичних наук, професор,
проректор з наукової роботи ЗВО «Університет Короля Данила»;

Острогляд О. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри права та правоохоронної діяльності Державного університету
«Житомирська політехніка».

Василова О. В.

В 19 Організаційно-правові основи прокурорської діяльності:
навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім.
Ю.Федьковича, 2026. 145 с.

ISBN 978-617-8711-21-4

Посібник підготовлений відповідно до робочої програми
навчального курсу дисципліни «Організаційно-правові
основи прокурорської діяльності» для спеціальності 081
«Право» та є завершеним навчальним виданням, необхідним і
достатнім для повного вивчення курсу. Для проведення
практичних занять зі студентами юридичних факультетів з
дисципліни «Організаційно-правові основи прокурорської
діяльності».

УДК 343.163(477)(075.8)

ISBN 978-617-8711-21-4

© Василова О. В., 2026

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2026

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Робоча програма курсу.....	6
Теми та короткий зміст лекційних занять	17
Теми та зміст практичних занять	79
Методичні рекомендації для самостійної роботи та методи навчання дисципліни	126
Критерії оцінювання практичних навичок студентів.....	129
Перелік залікових питань.....	136
Перелік нормативно-правових актів і рекомендованої літератури.....	142

ПЕРЕДМОВА

Сучасна прокуратура України є ключовим інститутом системи правосуддя, який відіграє важливу роль у забезпеченні верховенства права, захисту прав та свобод людини та громадянина, а також загальних інтересів суспільства і держави. У контексті євроінтеграційних процесів, судово-правової реформи та викликів воєнного стану особливої актуальності набуває якісна підготовка висококваліфікованих юридичних кадрів, здатних ефективно реалізовувати конституційні функції прокуратури.

Навчальна дисципліна «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності» спрямована на формування у здобувачів вищої юридичної освіти професійно орієнтованих компетентностей, необхідних для практичної роботи в органах та установах прокурорської системи. Вона поєднує загальнотеоретичні, організаційні, правові та методичні аспекти діяльності прокуратури, акцентуючи увагу на її місці в системі органів державної влади, правових засадах функціонування, структурі, кадровому забезпеченні та організаційно-управлінських механізмах реалізації прокурорських повноважень.

Посібник розроблено з урахуванням чинного законодавства України (Конституції України, Закону України «Про прокуратуру», процесуальних кодексів), міжнародних стандартів (рекомендацій Ради Європи, Венеціанської комісії, практики Європейського суду з прав людини) та сучасних реалій реформування правоохоронної системи. Особлива увага приділена впливу воєнного стану на організацію роботи прокуратури, документуванню воєнних злочинів, міжнародному співробітництву та забезпеченню незалежності прокурорів.

Посібника містить робочу програму курсу, тематику лекційних і практичних занять, методичні рекомендації до самостійної роботи, критерії оцінювання, перелік залікових питань, нормативно-правові акти та рекомендовану літературу. Практичні завдання, казуси, тестові питання та теми есе орієнтовані на розвиток аналітичних навичок, уміння тлумачити норми права, обґрунтовувати правову позицію та застосовувати знання в модельних ситуаціях.

Метою посібника є не лише передача теоретичних знань, а й формування практичних умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності: аналізу організаційно-правових механізмів прокуратури, критичної оцінки ефективності її роботи, пропозицій щодо підвищення стандартів прокурорської діяльності відповідно до європейських вимог.

Автор висловлює щиру подяку рецензентам за цінні зауваження та пропозиції, а також колегам і студентам юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, чиї зауваження сприяли вдосконаленню матеріалу.

Сподіваємося, що навчально-методичний посібник стане корисним інструментом для здобувачів вищої освіти, викладачів, практичних працівників прокуратури та всіх, хто цікавиться організаційно-правовими аспектами прокурорської діяльності в Україні.

РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності» є розвиток професійно орієнтованої компетенції здобувачами вищої юридичної освіти необхідної для практичної діяльності в органах та установах прокурорської системи.

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові (спеціальні) компетентності

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

Програмні результати навчання:

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

Програмні результати навчання:

✓ *знати*: принципи прокурорської діяльності та основні європейські організаційні моделі прокурорської служби; європейські стандарти захисту прав людини у кримінальному провадженні; міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини; функції прокурора; європейські стандарти прокурорського самоврядування; підстави дисциплінарної відповідальності прокурора;

✓ *уміти*: тлумачити і застосовувати норми національного та міжнародного законодавства; визначати недоліки боротьби зі злочинністю; безпомилково приймати рішення в питаннях профілактики та протидії злочинності на основі чіткого знання національних і міжнародних кримінально-правових і адміністративно-правових норм, аналізувати правові проблеми; критично аналізувати передбачені у законі і реалізовані на практиці стандарти прокурорської діяльності і пропонувати шляхи підвищення їх ефективності;

✓ *володіти навиками*: обґрунтованого застосування правових норм для правозахисної діяльності, судового розгляду проваджень та забезпечення захисту гарантованих державою прав і інтересів громадян; тлумачення законодавства, кваліфікованого застосування нормативних актів в конкретних сферах прокурорської діяльності; аналізу судової практики та оцінювання її з погляду відповідності закону і міжнародним зобов'язанням України; застосування норм матеріального та процесуального права в прокурорській діяльності; застосування практики ЄСПЛ під час обґрунтовування власної правової позиції; складання процесуальних та інших юридичних документів; застосування правничої аргументації щодо обвинувачення у кримінальному провадженні.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кред	год.	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	Індивідуальні завдання	
денна	1	9	3	90	14	14	-	-	62		залік
заочна	1	9	3	90	4	4	-	-	82		залік

Загальна інформація

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр	ін д	с.р.		л	пр	лаб	ін д
Змістовий модуль 1. Правові засади прокурорської діяльності										
Тема 1. Правові й організаційно-управлінські основи діяльності прокуратури в Україні	16	2	2		10	16	1	1		12
Тема 2. Завдання та принципи діяльності органів прокуратури.	14	4	4		10	14	1	1		16

Тема 3. Організація взаємодії в органах прокуратури України	15	2	3		12	15					12
Разом за ЗМ1	45	8	8		32	45	2	2			40
Змістовий модуль 2. Організаційно-управлінські засади прокурорської діяльності											
Тема 4. Організаційно-управлінська діяльність Офісу Генерального прокурора	15	2	2		10	15	1	1			14
Тема 5. Організація роботи окружних та обласних прокуратур	14	2	2		10	14	1	1			12
Тема 6. Організація роботи з діловодства, обліку та звітності в органах прокуратури	16	2	2		10	16					16
Разом за ЗМ 2	45	6	6		30	45	2	2			42
Усього годин	90	14	14		62	90	4	4			82

Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Правові й організаційно-управлінські основи діяльності прокуратури України. 1. Предмет і система навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності». 2. Правові основи діяльності прокуратури України. 3. Загальнотеоретичні положення прокурорського нагляду, функції прокуратури.	2

	Завдання та принципи діяльності органів прокуратури 2.1. Організаційні основи системи та структура органів прокуратури: історія зародження та етапи розвитку прокуратури, завдання та принципи діяльності органів прокуратури. 2.2. Система та структура органів прокуратури	2
	Організація роботи в органах прокуратури України 3.1. Організація робота з кадрами в органах прокуратури України. 3.2. Органи прокурорського самоврядування. 3.3. Порядок зайняття посади прокурора. 3.4. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора, призначення прокурора на адміністративну посаду. 3.5. Дисциплінарна відповідальність прокурора. 3.6. Звільнення прокурора. 3.7. Організація роботи та повноваження кадрових підрозділів органів прокуратури.	4
	Організаційно-управлінська діяльність Офісу Генерального прокурора 4.1. Організаційно-управлінські повноваження керівництва Офісу Генерального прокурора. 4.2. Компетенція структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора, її колегіальних і робочих органів. 4.3. Контрольно-методичні функції Офісу Генерального прокурора. 4.4. Участь Офісу Генерального прокурора та підпорядкованих їй органів у плануванні, розробці й виконанні загальнодержавних і регіональних програм боротьби зі злочинністю, реалізації заходів з протидії злочинності, напрацьованих правоохоронними та іншими заінтересованими органами в процесі спільної діяльності.	2

Організація роботи окружних та обласних прокуратур. 5.1. Планування роботи в прокуратурі: поняття, мета, правові підстави. Співвідношення планування з основними принципами прокурорської діяльності. 5.2. Керівник у системі органів обласних і окружних прокуратур: поняття, загальна характеристика, організаційно-правові засади діяльності. Організаційна культура колективу та роль керівника підрозділу у формуванні належної організаційної культури. Компетенція та службові обов'язки керівника структурного підрозділу. 5.3. Галуzeвий підрозділ відповідного рівня прокуратури: поняття і загальна характеристика. Організаційно-правові підстави діяльності галуzeвого підрозділу, його компетенція, службові обов'язки співробітників. Форми та методи діяльності галуzeвого підрозділу. Специфіка контрольно-методичних повноважень галуzeвого підрозділу щодо підпорядкованих прокуратур.	2
Організація роботи з діловодства, обліку та звітності в органах прокуратури. 6.1. Загальна характеристика діловодства та документообігу в прокуратурі, правове регламентування цього виду діяльності. 6.2. Організація діловодства в органах прокуратури: приймання та реєстрація вхідної кореспонденції, розгляд і виконання документів, контроль за виконанням документів; порядок обробки та надсилання вихідної кореспонденції. 6.3. Документування управлінської діяльності органів прокуратури. Відповідність службових документів державним, галуzeвим і мовним стандартам. Складання номенклатури справ.	2

	Формування справ і наглядових проваджень. Облік документообігу. Порядок приймання-передачі майна та документів прокуратури.	
--	---	--

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Правові й організаційно-управлінські основи діяльності прокуратури України. 1.Предмет і система навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності». 2.Правові основи діяльності прокуратури України. 3. Загальнотеоретичні положення прокурорського нагляду, функції прокуратури.	2
	Завдання та принципи діяльності органів прокуратури 2.1. Організаційні основи системи та структура органів прокуратури: історія зародження та етапи розвитку прокуратури, завдання та принципи діяльності органів прокуратури. 2.2. Система та структура органів прокуратури	4
	Організація роботи в органах прокуратури України 3.1. Організація робота з кадрами в органах прокуратури України. 3.2. Органи прокурорського самоврядування. 3.3. Порядок зайняття посади прокурора. 3.4. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора, призначення прокурора на адміністративну посаду. 3.5. Дисциплінарна відповідальність прокурора. 3.6. Звільнення прокурора. 3.7. Організація роботи і повноваження кадрових підрозділів органів прокуратури.	2

	Організаційно-управлінська діяльність Офісу Генерального прокурора 4.1. Організаційно-управлінські повноваження керівництва Офісу Генерального прокурора. 4.2. Компетенція структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора, її колегіальних і робочих органів. 4.3. Контрольно-методичні функції Офісу Генерального прокурора. 4.4. Участь Офісу Генерального прокурора та підпорядкованих їй органів у плануванні, розробці й виконанні загальнодержавних і регіональних програм боротьби зі злочинністю, реалізації заходів з протидії злочинності, напрацьованих правоохоронними та іншими заінтересованими органами в процесі спільної діяльності.	2
	Організація роботи окружних та обласних прокуратур 5.1. Планування роботи в прокуратурі: поняття, мета, правові підстави. Співвідношення планування з основними принципами прокурорської діяльності. 5.2. Керівник у системі органів обласних і окружних прокуратур: поняття, загальна характеристика, організаційно-правові засади діяльності. Організаційна культура колективу та роль керівника підрозділу у формуванні належної організаційної культури. Компетенція та службові обов'язки керівника структурного підрозділу. 5.3. Галузевий підрозділ відповідного рівня прокуратури: поняття і загальна характеристика. Організаційно-правові підстави діяльності галузевого підрозділу, його компетенція, службові обов'язки	2

	співробітників. Форми та методи діяльності галузевого підрозділу. Специфіка контрольно-методичних повноважень галузевого підрозділу щодо підпорядкованих прокуратур.	
	Організація роботи з діловодства, обліку та звітності в органах прокуратури 6.1. Загальна характеристика діловодства та документообігу в прокуратурі, правове регламентування цього виду діяльності. 6.2. Організація діловодства в органах прокуратури: приймання та реєстрація вхідної кореспонденції, розгляд і виконання документів, контроль за виконанням документів; порядок обробки та надсилання вихідної кореспонденції. 6.3. Документування управлінської діяльності органів прокуратури. Відповідність службових документів державним, галузевим і мовним стандартам. Складання номенклатури справ. Формування справ і наглядових проваджень. Облік документообігу. Порядок приймання-передачі майна та документів прокуратури.	2

Самостійна робота

№	Назва теми	К-сть год.
	Використання аналізів і узагальнень для підвищення ефективності роботи в органах прокуратури.	10
	Суть і роль контролю в органах прокуратури.	10
	Постановка контролю виконання в окружній прокуратурі.	10

	Діяльність прокуратури у сфері міжнародного співробітництва: правовий та організаційно-практичний аспекти.	10
	Організація роботи окружної прокуратури з питань інформаційного та комп'ютерного забезпечення: реалії та перспективи.	5
	Організація діловодства в окружній прокуратурі.	5
	Аналітична робота в органах прокуратури, її правові засади.	5
	Використання аналізів (узагальнень) для підвищення ефективності прокурорської діяльності.	7

ТЕМИ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТЕМА 1. ПРАВОВІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНО- УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

1.1 Предмет і система навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності».

1.2 Правові основи діяльності прокуратури України.

1.3 Загальнотеоретичні положення прокурорського нагляду, функції прокуратури.

1.1. Предмет і система навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності»

Предмет навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності» – це сукупність взаємопов’язаних положень загальнотеоретичного, організаційного, правового та методичного характеру, що стосуються організації, правових засад, принципів, структури, кадрового забезпечення та функціонування органів прокуратури України.

Курс фокусується на вивченні прокуратури як державно-правового інституту, її місця в системі органів державної влади, правового регулювання її діяльності, а також організаційних механізмів реалізації прокурорських повноважень. Він комплексний, оскільки поєднує елементи конституційного права, адміністративного права, кримінального процесу, організації правоохоронних органів та інших дисциплін, але акцентує увагу саме на організаційно-правових аспектах (на відміну від суто процесуальних функцій прокурора в суді чи досудовому розслідуванні).

Мета курсу – сформувати у студентів (майбутніх юристів, магістрів права) системне розуміння сутності прокурорської діяльності, її правових основ, організаційної побудови, сучасних проблем і перспектив реформування в контексті євроінтеграції та

реформи правоохоронної системи України. Курс допомагає орієнтуватися в нормативній базі (Конституція України, Закон України «Про прокуратуру», процесуальні кодекси, накази Генерального прокурора, міжнародні стандарти), а також розвиває практичні навички застосування організаційно-правових механізмів.

1.2. Правові основи діяльності прокуратури України

Правові основи діяльності прокуратури України – це система нормативно-правових актів, принципів і механізмів, які визначають організацію, повноваження, порядок здійснення функцій та статус прокурорів. Вони забезпечують незалежність, законність і ефективність прокуратури як інституту в системі правосуддя.

У різний період існування нашої держави діяльність органів прокуратури регулювалася різними нормативно-правовими актами, дослідження та усвідомлення яких дозволить дати відповіді, чи в правильному напрямку реалізується реформа, чи розвиваються органи прокуратури чи навпаки – вони деградують, чи потребують докорінних змін, а також на те, як потрібно вдосконалювати законодавчі основи діяльності органів прокуратури¹.

Наприкінці 1980-х років із початком демократичних змін у СРСР було розширено повноваження УРСР, що позначилося на діяльності прокуратури. Прокурора знову почали називати Генеральним, його призначала Верховна Рада УРСР, якій він був підзвітний. На основі Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року прокуратура УРСР була виведена з-під контролю прокуратури СРСР. Після проголошення незалежності України, 4 вересня 1991 року Верховна Рада припинила повноваження прокуратури УРСР. Україна стала першою серед республік колишнього СРСР, яка 5 листопада 1991 року прийняла власний Закон «Про прокуратуру». Цей

¹ Кучерявий П. (2024). Правові основи діяльності прокуратури в Україні: історичний вимір. *Актуальні проблеми правознавства*, (3), 92-97.

закон набув чинності 1 грудня, що відтоді відзначається як День працівника прокуратури України. концепція судово-правової реформи від 28 квітня 1992 року визначила основні напрями реформування прокуратури. Проте на практиці система залишилася потужним інструментом впливу, подібним до «ока государевого», що використовувалося як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні. Реальних кроків для обмеження її повноважень на той час здійснено не було².

Надалі, у 2014 році був прийнятий закон України «Про прокуратуру», який чинний дотепер, реформувавши її, – вилучив із функцій прокуратури функцію загального нагляду, і тим самим перетворив прокуратуру в орган переважно «процесуального керівництва» – обвинувача. Не менш важливу роль серед правових основ діяльності прокуратури відіграли також зміни, внесені в конституцію України. Зміни до конституції України 2016 року³, що стосувалися реформування судової системи, мали суттєвий вплив на статус і функції прокуратури. Згідно з цими змінами, прокуратуру було віднесено до системи правосуддя, а її функції суттєво обмежено. конституційні зміни підтвердили вилучення з повноважень прокуратури загальний нагляд, залишивши лише функції, визначені ст. 131-1 конституції України⁴. Цей крок мав на меті зробити прокуратуру частиною системи правосуддя, наблизивши її функції до європейських стандартів. Зміни спрямовувалися на підвищення незалежності судової гілки влади та зменшення ризиків політичного впливу на прокуратуру.

Віднесення прокуратури до системи правосуддя було важливим етапом реформ. Воно заклало під-ґрунтя для

² Костенко І.В., Огієвич С.М. Історичні аспекти виникнення, становлення та розвитку системи органів прокуратури. *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. С. 107.

³ Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII «Про внесення змін до конституції України (щодо право-суддя)». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 28, ст.532 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text>

⁴ Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII «Про внесення змін до конституції України (щодо право-суддя)». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 28, ст.532 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text>

приведення функцій прокуратури у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема тих, які визначаються рекомендаціями Венеціанської комісії та Ради Європи. Проте, незважаючи на позитивні наміри, реальна імплементація цих змін в Україні відбувалася повільно та супроводжувалася і продовжує супроводжуватися викликами, зокрема, незважаючи на формальне обмеження повноважень прокуратури, на практиці політичний тиск на неї зберігався, а проблеми із забезпеченням реальної незалежності прокурорів від внутрішнього адміністративного впливу залишаються досі актуальними. Перехід до представництва інтересів держави у виключних випадках викликав труднощі через відсутність чіткої нормативної бази та критеріїв для визначення таких випадків. Реформування органів прокуратури України потрібно продовжувати, орієнтуючись на кілька ключових напрямків:

- важливо посилити гарантії незалежності прокурорів, зокрема від політичного впливу, через вдосконалення процедур призначення та звільнення, а також шляхом створення ефективних механізмів захисту їх від тиску;

- необхідно забезпечити відкритість діяльності прокуратури для суспільства, впроваджувати механізми громадського контролю та моніторингу ефективності виконання функцій;

- і найважливіше, це удосконалення законодавства, що регулює функції прокуратури, зокрема в аспектах представництва інтересів держави та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, з метою уникнення правової невизначеності. Прокуратура має повністю відповідати стандартам Ради Європи та Міжнародної асоціації прокурорів. Це передбачає зменшення надмірних повноважень, уникнення конфлікту інтересів та чітке визначення сфери її діяльності⁵.

Правове регулювання діяльності прокуратури України ґрунтується на ієрархічній системі джерел:

⁵ Кучерявий П. (2024). Правові основи діяльності прокуратури в Україні: історичний вимір. *Актуальні проблеми правознавства*, (3), 92-97.

1. *Конституція України*⁶ – фундаментальний акт. Стаття 131¹ Конституції України (введена Законом № 1401-VIII від 02.06.2016 «Про внесення змін до Конституції щодо правосуддя») визначає місце прокуратури в системі правосуддя та її основні функції: підтримання публічного обвинувачення в суді; організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.

Прокуратура продовжує виконувати (до прийняття окремого закону про пенітенціарні інспекції) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах і застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (перехідні положення Конституції).

Конституція також регламентує порядок призначення та звільнення Генерального прокурора (Верховною Радою України за поданням Президента).

2. *Закон України «Про прокуратуру»*⁷. Цей Закон (чинний з 2014 року, з правками, зокрема у 2022–2026 рр.) визначає: прокуратуру як єдину систему органів, що здійснює конституційні функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Функції прокуратури (ст. 2): підтримання публічного обвинувачення; представництво інтересів громадянина або держави в суді (у визначених випадках); нагляд за додержанням законів органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове розслідування; нагляд за виконанням судових рішень у кримінальних справах і заходами примусового характеру (з обмеженнями).

⁶ Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

⁷ Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

Порядок реалізації повноважень деталізується в:

1) Кримінальному процесуальному кодексі України (процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, підтримання обвинувачення).

2) Цивільному процесуальному кодексі, Господарському процесуальному кодексі, Кодексі адміністративного судочинства (представництво інтересів держави/громадянина).

3) Кримінальному виконавчому кодексі (нагляд за виконанням судових рішень).

4) Законах «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про звернення громадян» тощо.

Реформа прокуратури триває: акцент на незалежності, цифровізації, протидії корупції, документуванні воєнних злочинів та адаптації до *acquis* ЄС. Закон «Про прокуратуру» зазнав змін щодо гарантій незалежності, кадрових процедур (у тому числі в умовах воєнного стану) та обмеження штату.

Правові основи забезпечують баланс між сильною прокуратурою як «охоронцем законності» та обмеженням її повноважень (відмова від загального нагляду після 2014–2016 рр.) для уникнення дублювання функцій інших органів.

1.3. Загальнотеоретичні положення прокурорського нагляду, функцій прокуратури

Загальнотеоретичні положення прокурорського нагляду становлять основу розуміння цієї діяльності як специфічного виду державної функції, спрямованої на забезпечення верховенства права, законності та захисту прав і свобод людини.

Реформа 2014–2016 років (Закон «Про прокуратуру» №1697-VII) значно звузила повноваження прокуратури, відмовившись від радянської моделі «загального нагляду» на користь європейських стандартів (незалежність, фокус на кримінальному процесі). Нагляд став більш процесуальним, з акцентом на цифровізацію, запобігання корупції та документування воєнних злочинів.

Теоретичні положення прокурорського нагляду продовжують розвиватися в науці (прокурорське право), з урахуванням практики ЄСПЛ, рекомендацій Ради Європи та ООН щодо ролі прокуратури.

Прокурорський нагляд – це самостійний, специфічний вид державної діяльності прокурора, який полягає у перевірці (моніторингу) дотримання законів уповноваженими суб'єктами (переважно правоохоронними органами) з метою виявлення, усунення та попередження порушень законодавства, прав і свобод людини та громадянина.

Він відрізняється від інших видів контролю (наприклад, адміністративного контролю чи судового нагляду) такими ознаками:

1.Суб'єкт – виключно прокурор (як представник єдиної системи прокуратури).

2.Об'єкт – діяльність конкретних органів і посадових осіб (органи оперативно-розшукової діяльності, дізнання, досудового розслідування, виконання покарань тощо).

3.Предмет – дотримання законності в цій діяльності (відповідність дій нормам Конституції, законів, підзаконних актів).

4.Мета – забезпечення верховенства права, захист прав людини, запобігання правопорушенням, відновлення порушеної законності.

5.Методи – не втручання в оперативну діяльність, а перевірка її законності з використанням специфічних прокурорських повноважень (вимога документів, скасування незаконних рішень, вказівки тощо).

Прокурорський нагляд є публічно-правовою діяльністю факультативного характеру в деяких аспектах, але обов'язковою в межах конституційних функцій. Він поєднує елементи нагляду (контролю за законністю) та процесуального керівництва (в кримінальному провадженні).

Прокурорський нагляд не є тотожним загальному нагляду, який існував до реформи 2014–2016 років (нагляд за додержанням законів органами виконавчої влади, місцевого самоврядування тощо). Після реформи загальний нагляд скасовано, а нагляд став цільовим і обмеженим сферами, пов'язаними з кримінальним процесом та обмеженням свободи.

Відповідно до статті 131¹ Конституції України та статті 2 Закону України «Про прокуратуру» (чинна редакція) на прокуратуру покладаються такі функції:

1. Підтримання публічного (державного) обвинувачення в суді – прокурор бере участь у судовому розгляді кримінальних справ, доводить вину обвинуваченого з дотриманням презумпції невинуватості, змагальності та рівності сторін.

2. Представництво інтересів громадянина або держави в суді (у виключних випадках, визначених законом):

- ✓ Інтересів громадянина – за його заявою, якщо захист не здійснюється іншими суб'єктами.

- ✓ Інтересів держави – у випадках порушення або загрози порушення, якщо відповідний орган влади не захищає їх належним чином або такого органу немає (зокрема, у справах про необґрунтовані активи).

3. Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство (включає організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення інших питань кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими діями).

4. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (виконується відповідно до перехідних положень Конституції до створення системи пенітенціарних інспекцій).

На Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру (САП) покладаються аналогічні функції, але з акцентом на злочини, підслідні НАБУ.

Функції прокуратури чітко обмежені Конституцією – на неї не можуть покладатися інші функції.

ТЕМА 2. ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

2.1 Організаційні основи системи та структура органів прокуратури: історія зародження та етапи розвитку прокуратури, завдання та принципи діяльності органів прокуратури.

2.2 Система і структура органів прокуратури

2.1 Організаційні основи системи та структура органів прокуратури: історія зародження та етапи розвитку прокуратури, завдання та принципи діяльності органів прокуратури

Історія зародження та етапи розвитку прокуратури – це еволюція інституту від елементів нагляду в давніх державах до сучасної європейської моделі публічного обвинувачення. Прокуратура як самостійний державний орган виникла відносно пізно, але її функції (нагляд за законністю, представництво інтересів влади, переслідування правопорушень) формувалися поступово.

Первинні функції, подібні до прокурорських, з'являються ще у Стародавньому Римі (I ст. н.е. і пізніше). Римські прокуратори (*procuratores*) призначалися імператором для управління провінціями, збору податків, здійснення адміністративного та судового контролю. Вони не були «обвинувачами» в сучасному розумінні, а радше представниками імператорської влади, які наглядали за виконанням законів та інтересами держави. Приклади – прокуратори в Іудеї (зокрема Понтій Пілат).

У середньовічній Європі інститут прокуратури остаточно формується у Франції в XIII столітті. Король Філіп IV Красивий (початок XIV ст.) юридично закріпив посаду постійних королівських прокурорів (*procurateurs du roi*). Їхня мета – захист інтересів корони в судах, переслідування злочинців і відновлення правопорядку. Прокурори діяли як посередники між королівською владою та судами. З Франції модель поширилася на інші країни (Англію, Німеччину тощо).

У Російській імперії прокуратуру запровадив Петро I Указом від 12 (23) січня 1722 року як «око государеве» – спеціальний

наглядний орган за дотриманням законів адміністративними та судовими установами. Прокуратура була незалежною від Сенату і підпорядковувалася безпосередньо імператору.

Вирішення питання про періодизацію історії української прокуратури має ґрунтуватися на розумінні інституту прокуратури як елемента механізму держави, якому притаманні загальні риси організації та тенденції розвитку державноправової системи в цілому. Тому історичні періоди розвитку інституту прокуратури в Україні в цілому співпадають з основними етапами розвитку української державності. При цьому відправною точкою має стати заснування в 1722 р. прокуратури в Російській імперії, оскільки протягом понад трьох з половиною століть на українських землях, що входили спочатку до складу Росії, а потім – Радянського Союзу, власної системи органів прокуратури не існувало, за винятком доби національно-визвольних рухів 1917–1921 рр. Виходячи із цього, доцільно виокремити чотири основні етапи в історії прокуратури України:

1) період діяльності на українських землях російської прокуратури під час перебування України у складі Російської імперії (1722–1917);

2) спроби створення національної системи прокуратури України за часів Української революції (1917–1921);

3) період функціонування прокуратури УСРР, УРСР у складі прокуратури СРСР;

4) розвиток системи прокуратури України після проголошення незалежності у 1991 р.⁸.

В. А. Миколенко у науковій публікації «Історико-правові аспекти формування та розвитку прокуратури України», виділяє етапи становлення та розвитку органів прокуратури України:

I. Етап функціонування прокуратури як частини прокуратури Російської імперії від епохи Петра I до подій лютого-жовтневого періоду 1917 року (1722–1917 роки).

II. Етап функціонування прокуратури під час новітньої

⁸ Правові та організаційні аспекти розвитку прокуратури України в сучасних умовах : монографія / В. В. Сухонос. Суми: *Університетська книга*, 2010. 328 с.

національно-визвольної боротьби українського народу, а саме у періоди існування: 1) Української центральної Ради (часові рамки від листопада 1917 року до квітня 1918 року); 2) Гетьманату (період від квітня 1918 року до листопада 1918 року); 3) Директорії (період від листопада 1918 року включно до лютого 1919 року).

III. Етап функціонування прокуратури за часів радянської доби (лютий 1919 року – листопад 1991 року).

IV. Етап функціонування прокуратури в незалежній Україні (від проголошення незалежності до сьогодні)⁹.

Г. А. Ніколайчук провів досить ґрунтовне дослідження генезису діяльності прокурора у судовому провадженні, виділивши три великі значущі періоди, які охопили такі етапи:

Перший період – так званий «дорадянський», охоплює час від зародження ідеї прокуратури в цілому, її виникнення до моменту офіційного визнання прокурора повноправним учасником кримінального і судового процесів. Цей період, за Г. А. Ніколайчуком, охоплює: 1) 1579–1864 р.р. (у цей час прокурор фактично брав участь у судочинстві, але його функції були зведені до наглядових або адміністративно судових, він мав обмежену роль у розслідуванні певних злочинів та носив формальний характер); 2) 1849–1864 р.р. по 1917 р. (у цей період прокурор почав діяти як повноправний учасник судового процесу, він виступав як обвинувач у суді та підтримував державні інтереси. Це стосується саме пореформеного періоду в історії Австро-Угорської та Російської імперій (до складу яких на той час входили українські землі))¹⁰.

Другий період вчений називає «радянським» і тут виділяє ряд етапів: 1) 1917–1920 р. р. Короточасна незалежність прокурора. У цей час прокуратура брала участь у роботі судових

⁹ Миколенко В. А. Історико-правові аспекти становлення та розвитку прокуратури України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №1. С. 39–41. URL: https://pap.journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/09/1_2017.pdf.

¹⁰ Ніколайчук Г. А. Повноваження прокурора та їх реалізація у судовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 262 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/Dysertatsiia-1.pdf>.

органів, але її функції були обмежені до деяких видів злочинів; 2) 1920–1933 р.р. Була створена та діяла колегія обвинувачів. На цьому етапі закріпився кримінально процесуальний статус прокурора як сторони судового процесу; 3) 1933–1955 р. р. Прокуратура отримала чітке централізоване правове регулювання своєї обвинувальної функції; 4) 1955–1991 р. р. Етап характеризується значним розширенням повноважень прокурора. Він брав участь у досудовому провадженні та судовому розгляді, здійснюючи нагляд та обвинувачення. Прокурор був наділений правом витребувати справи з суду та вносити протести щодо вироків, незалежно від його участі у розгляді справи¹¹.

Третій період – так званий «сучасний», теж охоплює декілька етапів, за Г. А. Ніколайчук: 1) 1991–2001 р.р. Поступовий відхід від радянської моделі прокуратури. законодавче реформування участі прокурора у судовому провадженні, закріплення нових функцій прокурора (не тільки нагляду і обвинувачення, а і представництва інтересів громадян або держави у суді); 2) 2001–2012 р.р. Проведення «малої судової реформи», яка змінила базові підходи до ролі прокурора у судовому процесі, включаючи особливості підтримання державного обвинувачення прокурором у суді; 3) з 2012 р. до сьогодні. Прийняття нового КПК України та змін до Закону України «Про прокуратуру», що спричинило кардинальне реформування участі прокурора у кримінальному провадженні та його правового статусу¹².

М. М. Стефанчук розглядає такі етапи розвитку прокуратури на українських землях: наприкінці XVIII століття – початок виникнення прокуратури на теренах України; кінець XVIII століття орієнтовно до 1917–1918 років – період розвитку

¹¹ Ніколайчук Г. А. Повноваження прокурора та їх реалізація у судовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 262 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/Dysertatsiia-1.pdf>.

¹² Ніколайчук Г. А. Повноваження прокурора та їх реалізація у судовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 262 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/Dysertatsiia-1.pdf>.

прокуратури в епоху імперій, під пануванням Російської, Австрійської, Австро-Угорської імперій; 1918–1923 роки – час розвитку прокуратури в період відродження української державності УНР, Українська Держава, Директорія, ЗУНР і т.д.; 1921–1991 роки – фаза розвитку прокуратури під час радянської влади; і, нарешті, період розвитку прокуратури в часи незалежності України (з 1991 року до нашого часу)¹³. Цей підхід повною мірою окреслює історико-правові реалії розвитку прокуратури на українських землях, включаючи дослідження становлення прокуратури не тільки у складі Російської імперії та радянської доби, а і період перебування українських земель під владою Австрійської, Австро-Угорської імперій, часи відродження української державності (УНР, Директорія, Гетьманат), але сучасний етап становлення та реформування прокуратури України (з 1991 року і до сьогодні) залишився не в повній мірі проаналізованим та в підсумку не розкритим, що потребує подальшого описання та уточнення¹⁴.

Історію прокуратури в Україні розглядають у контексті держав, до складу яких входили українські землі. Дослідники виділяють кілька основних етапів (періодизація може дещо відрізнятися залежно від джерела, але загальна логіка зберігається).

Давній період (до XVIII століття): елементи наглядових функцій:

- ✓ У Київській Русі (IX–XIII ст.) функції нагляду за виконанням князівських постанов, звичаєвого права («Руська правда») та збором данини здійснювали князівські посадовці (тіуни, вірники, мечники), а також церковні органи.

¹³ Стефанчук М. М. Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.10 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 471 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/items/4e6a6cb8-eb64-47c8-bcf1-2cfe8488265e>.

¹⁴ Шапошник, А. С. (2023). Історико-правові аспекти становлення та розвитку органів прокуратури на українських землях. ІАкадемічні візії №12. URL: <https://zenodo.org/records/10078093>

✓ У період феодальної роздробленості та пізніше – окремі елементи контролю в Галицько-Волинському князівстві, Литовсько-Руській державі та Речі Посполитій.

На західноукраїнських землях під Австро-Угорською імперією формувалися засади прокуратури європейського типу.

Це ще не була системна прокуратура, а радше протоформи нагляду за законністю.

Імперський період (1722–1917 рр.)

Після входження більшості українських земель до складу Російської імперії на території України (зокрема в Глухові – тодішній «столиці» Гетьманщини) запроваджується петровська модель прокуратури.

Прокурори здійснювали нагляд за місцевими органами влади, судами та адміністративними установами. У XIX ст. після судової реформи 1864 року роль прокуратури частково змінилася: посилення функцій у кримінальному процесі (підтримання обвинувачення).

На західноукраїнських землях (Австро-Угорщина) діяла прокуратура за європейськими стандартами.

Період Української Народної Республіки та Гетьманату (1917–1920 рр.)

Це короткий, але важливий етап національного державотворення.

Грудень 1917 – створено Прокуратوریю УНР.

Січень 1918 – Центральна Рада ухвалила Закон «Про уряджання прокурорського нагляду в Україні».

За часів гетьмана П. Скоропадського (1918) прийнято Закон «Про утворення державного Сенату», який також торкався судово-прокурорської системи.

Планувалося створення незалежної національної прокуратури, але через воєнні події та зміну влади цей процес не завершився.

Радянський період (1922–1991 рр.)

Після встановлення радянської влади в Україні прокуратуру відновлено в 1922 році в системі Народного комісаріату юстиції УРСР.

Це класична радянська модель – прокуратура як «охоронець соціалістичної законності» з широкими повноваженнями

загального нагляду (контроль за всіма органами влади, підприємствами, громадянами).

Прокуратура була централізованою, підпорядкованою Генеральному прокурору СРСР, з сильним ідеологічним акцентом. Функції включали нагляд за законністю, підтримання обвинувачення, нагляд за слідством і виконанням покарань.

Період незалежної України (з 1991 року по сьогодні)

1991–2014 рр.: Після проголошення незалежності 5 листопада 1991 року Верховна Рада прийняла Закон України «Про прокуратуру». Прокуратура успадкувала багато рис радянської моделі (включаючи загальний нагляд). Конституція 1996 року закріпила її статус (ст. 121–123).

2014–2016 рр.: Радикальна реформа в рамках євроінтеграції та судової реформи. Прийнято новий Закон України «Про прокуратуру» (14 жовтня 2014, чинний з 2015). Зміни до Конституції (2016) звузили функції: скасовано загальний нагляд, залишено підтримання публічного обвинувачення, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, представництво інтересів держави/громадянина в суді (у виключних випадках) та обмежений нагляд за виконанням судових рішень.

Після 2016 року: Створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), реформа кадрового складу, запровадження прокурорського самоврядування (Рада прокурорів України), цифризація, адаптація до європейських стандартів (рекомендації Венеціанської комісії, Ради Європи). У воєнний період акцент на документуванні воєнних злочинів і міжнародній співпраці.

Відповідно до ст. 2 Закону «Про прокуратуру» (у редакції, що узгоджується з Конституцією) на прокуратуру покладаються такі функції:

1. Підтримання державного (публічного) обвинувачення в суді – участь прокурорів у кримінальних процесах як представників держави.
2. Представництво інтересів громадянина або держави в суді – у випадках, визначених законом (зокрема, у цивільному процесі за главою 12 розділу III ЦПК України, а також у виключних випадках за Конституцією).

3. Нагляд за додержанням законів органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство (процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, нагляд за негласними слідчими діями тощо).

4. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (до створення системи пенітенціарних інспекцій).

2.2. Система та структура органів прокуратури

Система і структура органів прокуратури України (станом на 2026 рік) визначені статтею 7 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII (чинна редакція з урахуванням змін, зокрема до березня 2026 року). Прокуратура становить єдину централізовану систему органів, побудовану за принципом ієрархії (підпорядкування нижчих ланок вищим) та територіально-функціонального розподілу.¹⁵

Відповідно до частини 1 статті 7 Закону, систему прокуратури України складає:

1. Офіс Генерального прокурора (центральный орган вищого рівня).

2. Обласні прокуратури (включаючи прокуратури Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя – на правах обласних; загалом близько 25–26 регіональних ланок).

3. Окружні прокуратури (близько 175, їх перелік і територіальна юрисдикція визначаються наказом Генерального прокурора; вони охоплюють райони, міста обласного значення або групи районів).

4. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) – спеціалізований орган у загальній системі, з елементами процесуальної незалежності.

¹⁵ Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

- 3.1. Організація роботи з кадрами в органах прокуратури України.
- 3.2. Органи прокурорського самоврядування.
- 3.3. Порядок зайняття посади прокурора.
- 3.4. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора, призначення прокурора на адміністративну посаду.
- 3.5. Дисциплінарна відповідальність прокурора.
- 3.6. Звільнення прокурора.
- 3.7. Організація роботи і повноваження кадрових підрозділів органів прокуратури.

3.1. Організація роботи з кадрами в органах прокуратури України

Кадрове забезпечення – комплекс дій, спрямованих на пошук, оцінку та встановлення правовідносин з працівниками як в самій установі, підприємстві, організації для подальшого кар'єрного зросту, так і для нового найму працівників на тимчасовій чи постійній основі.¹⁶

Про наявність вакантних і тимчасово вакантних посад прокурорів, у тому числі адміністративних посад у відповідній прокуратурі, керівники прокуратур спрямовують до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів повідомлення у паперовому й електронному вигляді в 10-денний строк з дати вивільнення посади за формою, встановленою Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів.¹⁷

Підготовку інформації про наявність вакантної або тимчасово вакантної посади прокурора, у тому числі

¹⁶ Горзов А.П., Устименко В.В. (2014). Актуальні питання кадрового забезпечення в органах прокуратури України. *Європейські перспективи*, (10), 42-46.

¹⁷ Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури України. Затверджено Наказом Генерального прокурора 10 лютого 2022 року № 25 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0025905-22#Text>

адміністративної, здійснюють кадрові підрозділи прокуратур відповідного рівня та керівники окружних і спеціалізованих на правах окружних прокуратур.¹⁸

У разі заповнення вакантної або тимчасово вакантної посади прокурора без подання відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, у випадках, визначених законодавством (поновлення на роботі за рішенням суду, повернення з відрадження, пов'язаного з участю в роботі інших органів на постійній основі, тощо), керівник відповідного органу прокуратури не пізніше наступного дня направляє інформацію до цього органу.¹⁹

Керівники обласних прокуратур, спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері на правах обласних прокуратур (далі – обласні прокуратури) в останній робочий день кожного тижня надсилають до кадрового підрозділу Офісу Генерального прокурора в електронному вигляді повідомлення про кількість вакантних і тимчасово вакантних посад прокурорів, у тому числі адміністративних, у відповідній прокуратурі та підпорядкованих окружних прокуратурах, спеціалізованих прокуратурах у військовій та оборонній сфері на правах окружних прокуратур (далі – окружні прокуратури) за формою, визначеною в додатку до Положення.²⁰

Під час вирішення питання про призначення на посаду прокурора кадровими підрозділами вивчається інформація про наявність у кандидатів конфлікту інтересів, а також щодо обмежень, пов'язаних і з спільною роботою близьких осіб.²¹

У разі внесення відповідним органом, що здійснює дисциплінарне провадження, подання про призначення на посаду прокурора особи, щодо якої встановлено обставини, які за Законом унеможливають її призначення на посаду, керівник

¹⁸ Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури України. Затверджено Наказом Генерального прокурора 10 лютого 2022 року № 25 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0025905-22#Text>

¹⁹ Так само.

²⁰ Так само.

²¹ Так само.

органу прокуратури, уповноважений на призначення, у 3-денний строк після їх установлення повертає подання до відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, мотивованим листом з долученням копій підтверджуючих документів для прийняття рішення згідно з компетенцією, про що одночасно інформує кандидата на посаду²².

Призначення на посаду прокурора окружної прокуратури здійснюється за результатами спеціальної перевірки, передбаченої законодавством про запобігання корупції, не пізніше 30 днів з дня отримання подання відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження.

У разі призначення на посаду прокурора окружної прокуратури за результатами добору особи без досвіду роботи в органах прокуратури наказом керівника відповідної окружної прокуратури на строк до шести місяців такому прокурору призначається наставник із числа найбільш досвідчених прокурорів цієї прокуратури з метою підвищення професійної компетентності та належного оволодіння практичними навичками здійснення прокурорської діяльності²³.

А. В. Бабінська визначає принципи кадрового забезпечення органів прокуратури:

1. Принцип демократичного добору кадрів щодо органів прокуратури може бути застосований доволі умовно, зважаючи на значення слова «демократія» як влада народу, адже добір на посади в органи прокуратури має доволі жорстке та чітке врегулювання, яке усуває можливість появи в органах прокуратури якоїсь «сторонньої» людини.

2. Принцип просування по службі за діловими якостями здебільшого пов'язаний із нормами законодавства про прокуратуру, якими регулюється порядок зайняття адміністративних посад.

²² Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури України. Затверджено Наказом Генерального прокурора 10 лютого 2022 року № 25 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0025905-22#Text>

²³ Так само.

3. Реалізація принципу постійного навчання щодо працівників органів прокуратури та заохочення їх до службової кар'єри проявляється в закріпленні в законодавчих актах про прокуратуру положень про необхідність постійного підвищення кваліфікації прокураторами та гарантій щодо матеріально-побутового забезпечення їхньої діяльності й соціального захисту.

4. Реалізація принципу систематичного оновлення кадрів органів прокуратури насамперед пов'язана з формуванням резерву на заміщення вакантних посад прокурорів, адже лише ті особи, які вже зараховані в цей резерв, можуть брати участь у конкурсах на відповідні посади (як посади прокурорів, так й адміністративні посади в органах прокуратури). А, зважаючи на все той же «людський фактор», що зумовлює факт постійного вивільнення адміністративних посад і посад прокурорів у зв'язку з дією різних факторів, серед яких – закінчення строку перебування на посаді (для адміністративних посад), звільнення за власним бажанням, вивільнення «місця» у зв'язку з переведенням, переміщенням, зв'язку з тривалою тимчасовою непрацездатністю, відпусткою для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відрядженням для участі в роботі інших органів на постійній основі й у зв'язку з іншими факторами, через які прокурор тимчасово не може виконувати свої повноваження та його посада стає тимчасово вільною, указаний реєстр має постійно оновлюватися²⁴.

3.2. Органи прокурорського самоврядування

У частині 1 статті 65 Закону визначено, що про курорське самоврядування – це самостійне колективне вирішення прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури з метою: 1) забезпечення організаційної єдності функціонування органів прокуратури, підвищення якості роботи прокурорів; 2) зміцнення незалежності прокурорів, захисту від втручання у їхню діяльність; 3) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-

²⁴ Бабінська, А. В. (2019). Принципи кадрового забезпечення органів прокуратури. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2(3 (28)), 13-19.

технічного та іншого забезпечення прокурорів, а також контролю за додержанням установлених нормативів такого забезпечення; 4) обрання чи призначення прокурорів до складу інших органів у випадках та в порядку, встановлених законом²⁵.

Ознаки прокурорського самоврядування. Ці ознаки визначають як загальні властивості, притаманні будь-якому самоврядуванню, так і ті його особливості, які притаманні винятково прокурорському самоврядуванню.

1) є різновидом самоуправління, тобто такого управління, при якому суб'єкт цього управління та його об'єкт збігаються. Як і в інших видах самоврядування, у прокурорському самоврядуванні збігаються суб'єкт прокурорського самоуправління, яким загалом є усі прокурори, та об'єкт самоуправління, який знову ж таки складають усі прокурори. Прокурори разом самостійно вирішують визначені законом питання, які стосуються прокуратури та віднесені до предмета відання прокурорського самоврядування;

2) є різновидом професійного самоврядування та проявом децентралізації у державному управлінні. Прокурорське самоврядування здійснюється в системі прокуратури України як єдиної системи органів, яка в порядку, передбаченому Конституцією та законами України виконує функції підтримання публічного обвинувачення в суді, організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку, представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом;

3) здійснюється прокурорським корпусом. Суб'єктами прокурорського самоврядування є усі прокурори загалом, які у своїй сукупності складають прокурорський корпус, а також сформовані ними органи прокурорського самоврядування;

²⁵ Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

4) полягає в самостійному вирішенні прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури. Виключно прокурори загалом за відсутності будь-яких інших суб'єктів та його впливу вправі вирішувати питання внутрішньої діяльності прокуратури. У самостійності вирішення прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури знаходить свій прояв і самостійність як одна з ознак прокурорського самоврядування, яка означає одну з головних, важливих та базових характеристик правового статусу органів прокурорського самоврядування у системі правовідносин;

5) полягає в колективному вирішенні прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури. Колективність вирішення прокурорами питань полягає в тому, що ті питання, які віднесені до компетенції прокурорського самоврядування, вирішуються не окремо кожним прокурором, як це має місце, наприклад, при здійсненні ними функцій прокуратури, а колективно усіма ними разом;

6) здійснюється прокурорським корпусом як безпосередньо, так і опосередковано. Прокурорське самоврядування здійснюється прокурорським корпусом безпосередньо шляхом участі кожного прокурора, який відноситься до прокурорського корпусу, у вирішенні питань внутрішньої діяльності прокуратури зборами прокурорів;

7) здійснюється з визначеною законодавством метою: 1) забезпечення організаційної єдності функціонування органів прокуратури, підвищення якості роботи прокурорів; 2) зміцнення незалежності прокурорів, захисту від втручання в їх діяльність; 3) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення прокурорів, а також контролю за додержанням установлених нормативів такого забезпечення; 4) обрання чи призначення прокурорів до складу інших органів у випадках та в порядку, встановлених законом.²⁶

²⁶ Михайлюк, С. С. (2025). Прокурорське самоврядування: поняття та ознаки. *Аналітично-порівняльне правознавство*, (2), 1105-1111.

3.3. Порядок зайняття посади прокурора

Порядок зайняття посади прокурора в Україні регулюється Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII (зі змінами). Основні норми містяться в Розділі V «Порядок зайняття посади прокурора та порядок звільнення прокурора з адміністративної посади»²⁷.

Добір здійснює Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів (КДКП) на конкурсних засадах. Процедура здійснюється в такі етапи:

1. Прийняття КДКП рішення про проведення добору (оприлюднюється на сайті КДКП з вимогами, переліком документів і терміном подання).

2. Подання кандидатом заяви та пакета документів (стаття 30 Закону).

3. Перевірка КДКП відповідності кандидата встановленим вимогам.

4. Складання кваліфікаційного іспиту (тестування на загальні здібності, знання законодавства, практичні завдання тощо).

5. Оприлюднення списку кандидатів, які успішно склали іспит.

6. Проведення спеціальної перевірки (добросовісність, майновий стан, конфлікти інтересів – відповідно до Закону «Про запобігання корупції»).

7. Формування рейтингу кандидатів і зарахування до резерву.

8. Проходження спеціальної підготовки в Національній академії прокуратури України (або тренінговому центрі).

9. Оголошення конкурсу на конкретні вакантні посади серед осіб у резерві.

10. Проведення конкурсу КДКП (оцінка професійного рівня, досвіду, морально-ділових якостей).

11. Подання КДКП щодо призначення кандидата.

²⁷ Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

12. Призначення на посаду (для окружних прокуратур – наказом керівника обласної прокуратури).

13. Складання Присяги прокурора.

Після призначення особа стає прокурором-стажистом на певний період (зазвичай до 1 року), після чого може бути призначена на постійну посаду.

3.4 Вимоги до кандидатів на посаду прокурора, призначення прокурора на адміністративну посаду

Можна запропонувати всі вимоги до кандидата на посаду прокурора умовно поділяти на «позитивні» (які дають можливість займати посаду) і «негативні» (які перешкоджають зайняттю посади). Відповідні «позитивні» вимоги встановлюються залежно від належності прокуратури, зокрема:

1) для прокурора окружної прокуратури: громадянство України, наявність вищої юридичної освіти, стажу роботи в галузі права (не менше двох років), володіння державною мовою;

2) для прокурора обласної прокуратури: громадянство України, наявність вищої юридичної освіти, стажу роботи в галузі права (не менше трьох років), володіння державною мовою;

3) для прокурора Офісу Генерального прокурора: громадянство України, наявність вищої юридичної освіти, стажу роботи в галузі права (не менше п'яти років), володіння державною мовою;

4) для прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури: наявність вищої юридичної освіти, стажу роботи в галузі права (не менше п'яти років), володіння державною мовою²⁸.

3.5. Дисциплінарна відповідальність прокурора

Дисциплінарна відповідальність прокурорів є складним правовим інститутом, що відіграє важливу роль у забезпеченні

²⁸ Бабінська А.В. (2019). Порядок зайняття посади прокурора за законодавством України: зміни у нормативно-правовому регулюванні. *Актуальні проблеми держави і права*, (84), 10-15.

законності, дотри манні принципів прокурорської етики та зміцненні суспільної довіри до органів прокуратури²⁹.

Наразі підстави для притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурорів не у повній мірі відповідають критеріям, визначеним у міжнародних стандартах. Зокрема, основною проблемою невелика кількість підстав для притягнення до дисциплінарної відповідальності одночасно з широким використанням оціночних понять (таких як: «грубе порушення», «необґрунтоване зволікання» тощо), що зумовлює однакову кваліфікацію різних за своєю сутністю діянь³⁰.

Відповідно до Рішення №124дп-26 Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів³¹, вимог статті 6 Кодексу під час виконання службових обов'язків прокурор має поважати права та свободи людини і громадянина відповідно до вітчизняних та міжнародних правових норм, усвідомлюючи, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Прокурор повинен ставитися до людей справедливо, уважно, доброзичливо, згідно із загальнолюдськими принципами моралі, не допускаючи дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

²⁹ Костенко, С. К. (2025). Дисциплінарна відповідальність прокурорів: національна практика та міжнародний досвід. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*, 112.

³⁰ Лупійчук Д. В. Дисциплінарна відповідальність прокурора в Україні: шляхи вдосконалення. *Актуальні проблеми судового права: матеріали Х міжнар. наук.-практ. конф.* (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ; Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юс-тиції ; Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг., суд., правоохорон. органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». – Харків : Право, 2025. С.249 -253.

³¹ Рішення №124дп-26 Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів про накладення дисциплінарного стягнення на прокурора першого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора Бондаренка О.О. URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2026/03/11/6089>

Відповідно до статті 11 Кодексу прокурор повинен постійно дбати про свою компетентність, професійну честь і гідність; своєю доброчесністю, принциповістю, компетентністю, неупередженістю та сумлінним виконанням службових обов'язків сприяти підвищенню авторитету прокуратури та зміцненню довіри громадян до неї.

Згідно з вимогами статті 16 Кодексу прокурор має дотримуватися загальноприйнятих етичних норм поведінки, бути взірцем доброчесності, вихованості і культури. Непристойна поведінка є неприпустима для прокурора.

У статті 21 Кодексу зазначено, що прокурор діє на підставі закону, неупереджено, незважаючи на приватні інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб. Прокурору слід не допускати дій, висловлювань і поведінки, які можуть зашкодити його репутації та авторитету прокуратури, викликати негативний суспільний резонанс. Прокурор не може допускати вжиття висловів принизливого та образливого характеру, зокрема шляхом розміщення, поширення та коментування через засоби масової інформації.

Статті 29, 31 Кодексу встановлюють, що приниження честі та гідності, застосування будь-яких форм дискримінації, прояви зверхності, зневажливого ставлення до громадян прокурором є неприпустимими.

Підсумовуючи викладене, доцільно акцентувати, що відповідно до статті 33 Кодексу прокурори зобов'язані неухильно дотримуватися вимог цього Кодексу.

Звернемо увагу на сучасну практику розгляду дисциплінарних скарг. Наприклад, перевіривши викладені у дисциплінарній скарзі обставини, оцінивши дії прокурора Бондаренка О.О. щодо відповідності наведеним вимогам, Комісія вважає, що в його діях наявні порушення приписів чинного законодавства з огляду на таке.

Дисциплінарне провадження стосовно Бондаренка О.О. відкрито у зв'язку з можливим вчиненням ним дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури, а також одноразовим грубим порушенням правил прокурорської етики і порушенням правил внутрішнього трудового розпорядку.

Проаналізувавши встановлені під час перевірки обставини та вимоги нормативно-правових актів, надавши їм комплексну оцінку, доводи дисциплінарної скарги Комісія вважає обґрунтованими і такими, що частково підтверджено.

Бондаренко О. О. є прокурором і за правилами, викладеними у статті 19 Закону № 1697-VII, на нього покладено обов'язки неухильно дотримуватися присяги прокурора.

Склавши присягу, прокурор Бондаренко О. О., серед іншого, взяв обов'язок додержуватися Конституції, чинного законодавства України, нормативно-правових актів Генерального прокурора, основних принципів, моральних норм і правил прокурорської етики, якими повинні керуватися прокурори під час виконання своїх службових обов'язків та поза службою, визначених у Кодексі.

Однак Бондаренко О. О. не виконав встановлені нормативно-правовими актами обов'язки:

- діяти він міг лише на підставі, в межах і у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;

- додержуватися правил прокурорської етики, не допускати поведінки, яка дискредитує його як представника прокуратури та може зашкодити авторитету прокуратури;

- поважати права та свободи людини і громадянина відповідно до вітчизняних та міжнародних правових норм, усвідомлюючи, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю;

- ставитися до людей справедливо, уважно, доброзичливо, згідно із загальнолюдськими принципами моралі, не допускаючи дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

- постійно дбати про свою честь і гідність; своєю доброчесністю, неупередженістю сприяти підвищенню авторитету прокуратури та зміцненню довіри громадян до неї;

- дотримуватися загальноприйнятих етичних норм поведінки, бути взірцем доброчесності, вихованості і культури;

- не припускати непристойності поведінки;

– діяти на підставі закону, неупереджено, незважаючи на приватні інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб; не допускати дій, висловлювань і поведінки, які можуть зашкодити його репутації та авторитету прокуратури, викликати негативний суспільний резонанс; не допускати вжиття висловів принизливого та образливого характеру, зокрема шляхом розміщення, поширення та коментування через засоби масової інформації;

– не припускати приниження честі та гідності, не застосовувати будь-яких форм дискримінації, проявів зверхності, зневажливого ставлення до громадян.

Варто зауважити, що хоча вимоги щодо неприпустимості приниження честі та гідності, застосування будь-яких форм дискримінації і зазначені у статті 29 Кодексу, яка має назву «Взаємовідносини у колективах прокуратур», вони поширюються на будь-які дії прокурора стосовно будь-яких осіб.

Таким чином, прокурор Бондаренко О.О. усупереч вимогам статті 19 Конституції України, статті 19 Закону № 1697-VII, статей 6, 11, 16, 21, 29, 31 Кодексу 05 вересня 2025 року, перебуваючи у своєму службовому кабінеті в приміщенні Офісу Генерального прокурора за адресою: (конфіденційна інформація), безпричинно образливо висловився стосовно прокурора ОСОБА_1, а згодом застосував фізичну силу: схопив його за шию, штовхнув і намагався душити, чим учинив дисциплінарний проступок, передбачений пунктом 6 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII – одноразове грубе порушення правил прокурорської етики.

Вказані обставини прямо суперечать засадам професійної етики працівника органів прокуратури, негативно впливають на сприйняття інституту прокуратури, особливо в умовах воєнного стану, коли суспільна довіра до державних органів є вкрай важливою.

Зважаючи на те, що Офісом Генерального прокурора службове розслідування проведено не було, вчинення прокурором Бондаренком О. О. дисциплінарного проступку підтверджено як доказами, які здобуті під час проведеної членом Комісії перевірки, так і доказами, які безпосередньо досліджені на засіданні Комісії, а саме:

– відомостями, викладеними у дисциплінарній скарзі прокурора другого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора ОСОБА_1 і його поясненнями;

– поясненнями прокурора другого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора ОСОБА_2;

– поясненнями заступника начальника першого відділу управління реалізації повноважень прокурорів у кримінальному провадженні, нагляду за додержанням законів при здійсненні оперативно-розшукової діяльності Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора ОСОБА_3;

– поясненнями начальника управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора ОСОБА_5;

– поясненнями начальника другого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора ОСОБА_6;

– поясненнями начальника першого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора ОСОБА_4;

– відеозаписом із камер спостереження адміністративного приміщення, розташованого за адресою: (конфіденційна інформація).

Наведені Бондаренком О. О. аргументи щодо відсутності в його діях ознак дисциплінарного проступку через відсутність події будь-якого інциденту з прокурором ОСОБА_1 не знайшли свого підтвердження під час розгляду та спростовуються поясненнями ОСОБА_2 і ОСОБА_3.

Незважаючи на очевидний характер порушення, прокурор проявив нещирість, і намагаючись уникнути відповідальності, у поясненнях вину свою не визнав.

Що стосується доводів скаржника про вчинення прокурором Бондаренком О. О. дисциплінарного проступку, передбаченого пунктами 5 та 7 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII, а саме вчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури та порушення правил внутрішнього трудового розпорядку, то їх під час перевірки не підтверджено. Доказів на підтвердження своїх доводів скаржник не надав, під час перевірки їх не здобуто.

Згідно з частиною четвертою статті 48 Закону № 1697-VII рішення про накладення на прокурора дисциплінарного стягнення або рішення про неможливість подальшого перебування на посаді прокурора може бути прийнято не пізніше ніж через рік із дня вчинення проступку без урахування часу тимчасової непрацездатності або перебування прокурора у відпустці.

Бондаренко О. О. вчинив правопорушення 05 вересня 2025 року. Отже, встановлений частиною четвертою статті 48 Закону № 1697-VII строк для прийняття Комісією рішення про притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності не минув.

З огляду на вимоги частини третьої статті 48 Закону № 1697-VII під час вибору виду дисциплінарного стягнення, що може бути застосоване до прокурора, Комісія бере до уваги характер проступку, особу прокурора, його позитивну характеристику та відсутність дисциплінарних стягнень, інші обставини вчиненого діяння.

З огляду на викладене Комісія вважає, що застосування до прокурора Бондаренка О. О. дисциплінарного стягнення у виді заборони на один рік на призначення на вищу посаду в органі прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, є пропорційним вчиненому ним дисциплінарному проступку.

3.6. Звільнення прокурора

Звільнення прокурора в Україні регулюється Законом України «Про прокуратуру» (статті 51, 41, 55 тощо). Підстави для звільнення з посади вичерпні та передбачають:

- Неможливість виконувати повноваження за станом здоров'я.
- Порушення вимог щодо несумісності (ст. 18 Закону).
- Набуття законної сили рішенням суду про притягнення до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення.
- Набуття законної сили рішенням суду про визнання активів необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави.
- Неможливість переведення на іншу посаду через пряме підпорядкування близькій особі.
- Набуття законної сили обвинувальним вироком суду.
- Припинення громадянства України або набуття громадянства іншої держави.
- Подання заяви про звільнення за власним бажанням.
- Неможливість подальшого перебування на тимчасово вакантній посаді.
- Ліквідація, реорганізація органу прокуратури або скорочення штату (цей пункт частково визнано неконституційним, але з відтермінуванням).

3.7. Організація роботи та повноваження кадрових підрозділів органів прокуратури

Організація роботи та повноваження кадрових підрозділів органів прокуратури України регулюються насамперед Законом України «Про прокуратуру» (чинна редакція з урахуванням реформ), Кодексом законів про працю України, а також підзаконними актами Генерального прокурора. Ключовим документом є Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури України, затверджене наказом Генерального прокурора від 10.02.2022 № 25 (зі змінами, внесеними наказами від 08.02.2023 № 33, 17.10.2024 № 242 та пізнішими).

Кадрова робота в органах прокуратури спрямована на формування висококваліфікованого, стабільного кадрового складу, здатного ефективно виконувати конституційні функції прокуратури (підтримання державного обвинувачення, представництво інтересів держави/громадянина в суді, нагляд тощо).

Основні принципи: законність, прозорість, доброчесність, професійна компетентність, неупередженість та політична нейтральність.

Кадрова робота передбачає:

- ✓ аналіз, планування та прогнозування кадрових потреб;
- ✓ добір, розстановку, оцінку та переміщення кадрів;
- ✓ формування кадрового резерву для керівних посад;
- ✓ атестацію, підвищення кваліфікації та професійне навчання;
- ✓ роботу з молодими спеціалістами;
- ✓ забезпечення дисципліни, заохочення та відповідальності;
- ✓ соціальні гарантії та облік кадрів.

Координацію кадрової роботи здійснюють спеціальні кадрові підрозділи (відділи кадрової роботи та державної служби, управління кадрової політики тощо) на всіх рівнях системи прокуратури.

Після змін до законодавства (зокрема Закону № 113-IX від 2019 року) акцент зроблено на прозорість, конкурсність добору, роль кадрових комісій та внутрішній контроль доброчесності. Кадрові підрозділи активно взаємодіють з Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК) щодо перевірок.

Періодично проводиться узагальнення стану кадрової роботи, кадрове планування та моніторинг стабільності колективів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

4.1. Організаційно-управлінські повноваження керівництва Офісу Генерального прокурора.

4.2. Компетенція структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора, її колегіальних і робочих органів.

4.3. Контрольно-методичні функції Офісу Генерального прокурора.

4.4. Участь Офісу Генерального прокурора та підпорядкованих їй органів у плануванні, розробці й виконанні загальнодержавних і регіональних програм боротьби зі злочинністю, реалізації заходів з протидії злочинності, напрацьованих правоохоронними та іншими заінтересованими органами в процесі спільної діяльності.

4.1. Організаційно-управлінські повноваження керівництва Офісу Генерального прокурора

Організаційно-управлінські повноваження керівництва Офісу Генерального прокурора (ОГП) визначаються передусім Законом України «Про прокуратуру» (від 14.10.2014 № 1697-VII, чинна редакція)³², Регламентом Офісу Генерального прокурора (затверджений наказом Генерального прокурора від 22.02.2022 № 35) та іншими нормативними актами.

Генеральний прокурор має такі ключові управлінські повноваження:

- *Організація та координація діяльності органів прокуратури* – визначає межі повноважень Офісу Генерального прокурора, обласних та окружних

³² Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

прокуратур у частині виконання конституційних функцій прокуратури.

- *Призначення та звільнення* – призначає прокурорів на адміністративні посади та звільняє їх з таких посад (у порядку, встановленому законом); призначає на посади та звільняє прокурорів Офісу Генерального прокурора.
- *Дисциплінарні повноваження* – на підставі рішення відповідного органу застосовує дисциплінарні стягнення до прокурорів Офісу та обласних прокуратур або приймає рішення про неможливість подальшого перебування на посаді.
- *Представництво* – представляє прокуратуру України у зносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, а також з іноземними прокуратурами та міжнародними організаціями.
- *Інші організаційні функції* – спрямовує роботу органів прокуратури, здійснює контроль за їх діяльністю, видає накази та розпорядження з питань організації роботи, затверджує структуру Офісу, положення про структурні підрозділи, регламент тощо.

4.2. Компетенція структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора, її колегіальних і робочих органів

У структурі Офісу Генерального прокурора утворюються департаменти, управління, відділи та Генеральна інспекція. Керівники цих підрозділів підпорядковуються безпосередньо Генеральному прокурору, першому заступнику або заступникам.

Генеральний прокурор затверджує:

- структуру Офісу;
- положення про структурні підрозділи;
- накази з основних напрямів прокурорської діяльності.

Управлінські повноваження носять допоміжний характер щодо основних функцій прокуратури, але є необхідними для ефективного виконання завдань (організація, контроль, кадрова політика, ресурсне забезпечення).

Самостійні структурні підрозділи Офісу Генерального прокурора - це департаменти, управління, відділи, що відповідно до структури Офісу Генерального прокурора не входять до складу інших підрозділів і підпорядковуються безпосередньо Генеральному прокурору, першим заступникам або заступникам Генерального прокурора³³.

У структурі ОГП утворюються департаменти, управління, відділи, Генеральна інспекція, а також на правах самостійних структурних підрозділів діють:

- Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП);
- Спеціалізована прокуратура у сфері оборони;
- Спеціалізована екологічна прокуратура;
- Координаційний центр підтримки потерпілих і свідків.

Самостійні структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, що не входять до складу інших) підпорядковуються безпосередньо Генеральному прокурору, першому заступнику або заступникам згідно з розподілом обов'язків (останній актуальний розподіл – наказ від 12.12.2025 № 388 зі змінами від 30.03.2026).

Завдання та функції кожного підрозділу, права та обов'язки працівників визначаються окремими положеннями, затвердженими наказами Генерального прокурора. Робота організовується за територіальним або функціональним (предметним) принципом.

ОГП налічує близько 12 департаментів, 8 окремих управлінь і спеціалізовані прокуратури. Основні напрями:

1. *Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення*
- ✓ Департаменти нагляду за додержанням законів Національною поліцією, Державним бюро розслідувань (ДБР), іншими правоохоронними органами.

³³ Регламент Офісу Генерального прокурора. Затверджено Наказом Генерального прокурора України від 22 лютого 2022 року № 35 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#n10>

- ✓ Компетенція: організація та процесуальне керівництво у кримінальних провадженнях, підтримання обвинувачення в суді, нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю, контроль за якістю розслідування, внесення відомостей до ЄРДР тощо.
- ✓ Приклад: Департамент організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням органів ДБР – забезпечує нагляд за слідчими ДБР, підтримання обвинувачення, відшкодування збитків, запобігання незаконному притягненню до відповідальності.
- 2. *Нагляд за дотриманням законів у конкретних сферах*
 - ✓ Підрозділи з нагляду за органами безпеки, екологічними порушеннями, злочинами в умовах збройного конфлікту, захисту інтересів дітей, протидії домашньому насильству.
 - ✓ Компетенція: нагляд за законністю в діяльності відповідних органів, представництво інтересів держави/громадян у суді.
- 3. *Організаційно-контрольна, аналітична та методична діяльність*
 - ✓ Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення.
 - ✓ Компетенція: організаційне забезпечення роботи Генерального прокурора, координація діяльності органів прокуратури, аналіз статистики, методичні рекомендації, взаємодія з органами влади, реформування прокуратури.
- 4. *Міжнародне співробітництво, правова допомога та представництво*
 - ✓ Відповідні управління/відділи.
 - ✓ Компетенція: взаємодія з іноземними прокуратурами, міжнародними організаціями, екстрадиція, виконання міжнародних доручень.

5. Кадрова, дисциплінарна та інспекційна робота

✓ Генеральна інспекція (на правах самостійного підрозділу) – проводить службові розслідування, запобігання корупції, дисциплінарні провадження щодо прокурорів ОГП та обласних прокуратур.

✓ Патронатна служба, кадрові підрозділи.

6. *Забезпечення діяльності потерпілих і свідків.*
Координаційний центр підтримки потерпілих і свідків – організація комплексної підтримки, взаємодія з судами, правоохоронцями та соціальними службами.

7. Спеціалізовані прокуратури в ОГП

✓ САП – нагляд за НАБУ, підтримання обвинувачення у корупційних справах.

✓ Спеціалізована прокуратура у сфері оборони – злочини у військовій сфері.

✓ Спеціалізована екологічна прокуратура – екологічні правопорушення.

Керівники підрозділів (начальники департаментів/управлінь) організовують роботу, розподіляють обов'язки між працівниками (за погодженням з вищим керівництвом), готують проекти наказів, здійснюють контроль.

4.3. Контрольно-методичні функції Офісу Генерального прокурора

Контрольно-методичні функції Офісу Генерального прокурора (ОГП) є важливою складовою організаційно-управлінської діяльності ОГП. Вони спрямовані на забезпечення єдності правозастосування, підвищення ефективності роботи органів прокуратури, контроль за виконанням завдань та надання методичної допомоги прокурорам. Ці функції ґрунтуються на Законі України «Про прокуратуру» (ст. 8–9), Регламенті Офісу Генерального прокурора (наказ № 35 від 22.02.2022 зі змінами, зокрема від 11.02.2026) та Положенні про Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення Офісу Генерального прокурора (затверджене наказом Генерального прокурора від 04.09.2025 № 278).

*Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення Офісу Генерального прокурора (далі – Департамент)*³⁴.

У його складі діє Управління організаційно-контрольної діяльності, яке включає:

- відділ організації роботи та контролю виконання;
- відділ організаційного забезпечення координаційної діяльності та методичної роботи (або відділ організації методичної роботи).

Саме цей підрозділ відповідає за:

- контроль виконання документів, планів, доручень Генерального прокурора;
- організацію методичної роботи;
- підготовку проектів наказів, розпоряджень та інших актів Генерального прокурора.

Методична діяльність спрямована на забезпечення єдності правозастосовної практики:

- розробка загальних методичних рекомендацій для прокурорів з питань застосування законодавства (КПК України, кримінального, цивільного процесу тощо);
- підготовка інших документів методичного спрямування (огляди практики, узагальнення, вказівки);
- вивчення та поширення позитивного досвіду роботи;
- організація стажування, підвищення кваліфікації (у взаємодії з Тренінговим центром прокурорів України).

4.4. Участь Офісу Генерального прокурора та підпорядкованих їй органів у плануванні, розробці й виконанні загальнодержавних і регіональних програм боротьби зі злочинністю, реалізації заходів з протидії злочинності, напрацьованих правоохоронними та іншими заінтересованими органами в процесі спільної діяльності

³⁴ Положення про Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення Офісу Генерального прокурора (Зі змінами, внесеними наказами Генерального прокурора та виконувача його обов’язків від 24.05.2022 № 84, від 14.07.2023 № 193, від 13.06.2024 № 143, від 14.01.2025 № 13, від 17.06.2025 № 139)

Участь Офісу Генерального прокурора (ОГП) та підпорядкованих органів прокуратури в плануванні, розробці та виконанні загальнодержавних і регіональних програм боротьби зі злочинністю ґрунтується на ч. 2 ст. 25 Закону України «Про прокуратуру». Згідно з цією нормою, Генеральний прокурор, керівники органів прокуратури, їх перші заступники та заступники (відповідно до розподілу обов'язків) координують діяльність правоохоронних органів відповідного рівня у сфері протидії злочинності.

Основним нормативним актом, що деталізує цю діяльність, є Порядок координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, затверджений наказом Генерального прокурора від 08.02.2021 № 28 (зі змінами, зокрема від 02.01.2023 № 3)³⁵.

Основні завдання безпосередньо стосуються участі в плануванні та реалізації програм протидії злочинності:

- Розробка та впровадження пріоритетів кримінально-правової політики та сучасних підходів до протидії злочинності.
- Визначення основних напрямів і проблем на основі аналізу структури, динаміки та прогнозування тенденцій злочинності; підготовка пропозицій для розв'язання цих проблем.
- Розробка, узгодження та реалізація спільних заходів щодо запобігання, виявлення, розкриття, припинення кримінальних правопорушень, усунення причин і умов, що їм сприяють.
- Підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері протидії злочинності.

Ці завдання реалізуються під час участі в розробці:

- Загальнодержавних стратегій і програм (наприклад, Стратегія боротьби з організованою злочинністю, плани її реалізації, оцінка загроз СОСТА Україна).

³⁵ Порядок координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, затверджений наказом Генерального прокурора від 08.02.2021 № 28 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0028905-21#Text>

- Регіональних програм забезпечення публічної безпеки, профілактики правопорушень та протидії злочинності (затверджуються обласними радами або військовими адміністраціями).³⁶

ОГП та обласні прокуратури беруть участь у міжвідомчих робочих групах, аналітичних дослідженнях та підготовці проектів таких документів.

Основна форма – проведення координаційних нарад під головуванням Генерального прокурора (або його заступників) чи керівників відповідних прокуратур. На нарадах заслуховується інформація про діяльність правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, аналізується стан злочинності, визначаються спільні пріоритети та узгоджуються заходи. Рішення наради оформлюється постановою, яка обов'язкова для виконання всіма зазначеними в ній правоохоронними органами.³⁷

³⁶ Шкіднюк В. І. Напрямки та межі взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні. *Форум права* № 2/2025. С. 182-189

³⁷ Порядок координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності. Затверджений Наказом Генерального прокурора від 08 лютого 2021 року № 28 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0028905-21#Text>

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОКРУЖНИХ ТА ОБЛАСНИХ ПРОКУРАТУР

5.1. Планування роботи в прокуратурі: поняття, мета, правові підстави. Співвідношення планування з основними принципами прокурорської діяльності.

5.2. Керівник у системі органів обласних і окружних прокуратур: поняття, загальна характеристика, організаційно-правові засади діяльності. Організаційна культура колективу та роль керівника підрозділу у формуванні належної організаційної культури. Компетенція та службові обов'язки керівника структурного підрозділу.

5.3. Галузевий підрозділ відповідного рівня прокуратури: поняття і загальна характеристика. Організаційно-правові підстави діяльності галузевого підрозділу, його компетенція, службові обов'язки співробітників. Форми та методи діяльності галузевого підрозділу. Специфіка контрольно-методичних повноважень галузевого підрозділу щодо підпорядкованих прокуратур.

5.1 Планування роботи в прокуратурі: поняття, мета, правові підстави. Співвідношення планування з основними принципами прокурорської діяльності

Планування в системі органів прокуратури може бути, на наш погляд, ефективним, якщо воно науково обґрунтоване, відповідає певним умовам, а основою для його виконання є конкретні принципи та вимоги. Автором проаналізовано накази і вказівки Генерального прокурора України, положення та рекомендації, що складають зміст наукових і методичних розробок, а також деякі праці науковців, які присвячені проблематиці управління та планування в органах прокуратури. Це дозволяє нам сформулювати певні принципи планування і вимоги до нього.³⁸

³⁸ Сухонос В. Сутність принципів планування діяльності органів прокуратури України. URL:

https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_KPD/Sukhonos_045.pdf

Організація та здійснення планування роботи в органах прокуратури для максимально повного досягнення поставленої мети і завдання впроваджується в життя з урахуванням принципу ефективності. Однак, якщо планування буде здійснюватися тільки з урахуванням трьох розглянутих принципів, то воно буде неповним, поверховим і не буде відповідати вимогам часу. Тому невід'ємною частиною планування повинен стати принцип науковості, який містить усебічне і, по можливості, повне пізнання та врахування як загальних об'єктивних закономірностей і тенденцій розвитку суспільства та держави, так і окремих визначень суспільного розвитку в Україні. Потрібно знати роль, місце і стан системи органів прокуратури в Україні та її найближчі перспективні завдання. Необхідно також враховувати зміни в законодавстві, просування держави до ринкової економіки, зростання злочинності і ускладнення її структури тощо.

Планування роботи в органах прокуратури – це управлінська діяльність, спрямована на впорядкування виконання покладених завдань, розподіл обов'язків між працівниками, підвищення їхньої відповідальності та результативності. Воно передбачає визначення конкретних заходів, строків їх виконання, відповідальних осіб та ресурсів на основі аналізу стану законності, криміногенної обстановки, пріоритетних напрямів діяльності та реальних потреб практики³⁹.

Планування є частиною загальної організації роботи прокуратури і передбачає різні форми:

1. Довгострокове (стратегічне, на рік або більше);
2. Короткострокове (квартальне, місячне, оперативне).

Плани складаються на квартал для Офісу Генерального прокурора та обласних прокуратур з можливістю оперативного коригування. Нижчі рівні (окружні, місцеві) формують свої плани з урахуванням завдань вищого рівня. Планування має бути

³⁹ Організація роботи прокуратури міста, району. Методичний посібник з організації роботи в міських, районних прокуратурах. Х.: Право, 2008. 352 с.

науково обґрунтованим, диференційованим і спрямованим на координацію зусиль⁴⁰.

Основні принципи планування в органах прокуратури:

- законність (усі заходи відповідають Конституції та законам);
- безперервність (планування адаптується до змін умов);
- об'єктивність і науковість (базується на аналізі реального стану законності);
- скоординованість (узгодження з планами вищих прокуратур та іншими правоохоронними органами);
- конкретність і реальність (заходи мають чіткі строки, виконавців та очікувані результати).

Основна мета – підвищення ефективності виконання функцій прокуратури шляхом:

- 1) узгодження найважливіших заходів для поліпшення результатів діяльності;
- 2) забезпечення спрямованості роботи на реальні потреби практики, актуальні проблеми законності та захисту прав і свобод людини;
- 3) координації дій структурних підрозділів і рівнів прокуратури;
- 4) своєчасного виявлення і усунення порушень закону, попередження правопорушень;
- 5) оптимізації використання людських, матеріальних та часових ресурсів;
- 6) підвищення відповідальності кожного працівника за доручену ділянку роботи.

Планування сприяє утвердженню верховенства права, зміцненню правопорядку та захисту інтересів суспільства і держави. Воно дозволяє прогнозувати розвиток ситуацій, проводити аналітичні дослідження, перевірки та надавати практичну допомогу нижчим прокуратурам.

⁴⁰ Наказ Генерального прокурора №365 від 07.08.2020 “Про загальні засади організації роботи в органах прокуратури України” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0365905-20#Text>

Співвідношення планування роботи в прокуратурі з основними принципами прокурорської діяльності є органічним і взаємозумовленим. Планування – це не самостійна функція, а інструмент реалізації принципів діяльності прокуратури, закріплених у ст. 3 Закону України «Про прокуратуру» (верховенство права, законність, справедливість, неупередженість, об'єктивність, незалежність прокурорів, єдність та централізація системи, гласність тощо). Воно забезпечує системне, ефективне та цілеспрямоване виконання завдань прокуратури, не порушуючи ці принципи, а навпаки – сприяючи їх втіленню на практиці.

1. *Законність.* Планування повністю підпорядковане принципу законності (ст. 3 Закону «Про прокуратуру», ст. 131¹ Конституції України). Усі заходи плану, строки, виконавці та форми контролю повинні відповідати Конституції, Закону «Про прокуратуру», Кримінальному процесуальному кодексу та іншим законам. План не може передбачати дій, що виходять за межі повноважень прокуратури або суперечать верховенству права.

2. *Незалежність прокурорів.* Планування не повинно порушувати незалежність прокурорів (ст. 3 Закону, ст. 131¹ Конституції). Воно стосується організаційних заходів (аналітична робота, перевірки, координація, навчання), але не може втручатися в процесуальні рішення прокурора у конкретній справі (наприклад, щодо кваліфікації діяння, обрання запобіжного заходу чи підтримання обвинувачення). Планування забезпечує умови для незалежної роботи (розподіл навантаження, спеціалізація, ресурсне забезпечення), але не створює механізмів тиску на процесуальну діяльність. Керівник прокуратури через план координує загальну діяльність, але не дає вказівок, що суперечать закону чи внутрішньому переконанню прокурора.

3. *Верховенство права, справедливість, неупередженість та об'єктивність.* Планування спрямоване на захист прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Воно передбачає: пріоритетні заходи щодо захисту прав людини; диференційований підхід з урахуванням реальних потреб практики; об'єктивний аналіз стану законності.

Плани повинні бути справедливими щодо розподілу обов'язків між прокурорами, уникати перевантаження окремих працівників і забезпечувати об'єктивність у виборі напрямів діяльності.

4. Єдність та централізація системи прокуратури. Планування є яскравим проявом принципу єдності та централізації. Плани нижчих прокуратур (окружних, місцевих) формуються з урахуванням завдань вищих рівнів (Офісу Генерального прокурора та обласних прокуратур). Це забезпечує єдиний підхід до пріоритетів діяльності по всій системі. Обласні прокуратури планують з урахуванням заходів Офісу Генерального прокурора, а місцеві – з урахуванням планів обласних. Така ієрархія не порушує незалежність у процесуальній діяльності, а забезпечує координацію організаційної роботи.

5. Гласність (прозорість). Планування сприяє гласності діяльності прокуратури. Плани (особливо затверджені) містять конкретні заходи, що підлягають контролю виконання. Результати виконання планів відображаються в аналітичних звітах, які можуть інформувати суспільство про стан законності (з урахуванням обмежень щодо конфіденційної інформації).

5.2. Керівник у системі органів обласних і окружних прокуратур: поняття, загальна характеристика, організаційно-правові засади діяльності. Організаційна культура колективу та роль керівника підрозділу у формуванні належної організаційної культури. Компетенція та службові обов'язки керівника структурного підрозділу.

Керівник у системі органів обласних і окружних прокуратур – це адміністративна посада, яка поєднує статус прокурора з організаційно-управлінськими повноваженнями. Керівники забезпечують єдність і централізацію системи прокуратури, організовують ефективне виконання конституційних функцій на відповідному рівні без втручання в процесуальну самостійність підлеглих прокурорів.⁴¹

⁴¹ Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

Керівник обласної прокуратури (прокурор області, Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя) – це посадова особа, яка очолює обласну прокуратуру як орган вищого рівня щодо окружних прокуратур у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Керівник окружної прокуратури – це посадова особа, яка очолює окружну прокуратуру (місцевий рівень) і підпорядковується керівнику обласної прокуратури.

Обидва керівники є прокурорами, на яких поширюються загальні права, обов'язки та гарантії статусу прокурора. Вони обіймають адміністративні посади, що передбачає додаткові організаційно-розпорядчі повноваження. Керівник обласної прокуратури має першого заступника та не більше трьох заступників; керівник окружної – першого заступника та не більше двох заступників. У разі відсутності керівника його повноваження здійснює перший заступник, а за його відсутності – один із заступників.

Керівники обласних і окружних прокуратур характеризуються такими ознаками:

1. Подвійний статус: вони одночасно є прокурорами (здійснюють процесуальні повноваження) і керівниками (виконують адміністративно-організаційні функції).

2. Ієрархічна підпорядкованість: керівники окружних прокуратур підпорядковуються керівникам обласних, а ті – Генеральному прокурору. Це забезпечує принцип єдності та централізації системи прокуратури.

3. Організаційно-управлінська спрямованість: основна діяльність – організація роботи підпорядкованого органу, розподіл обов'язків, контроль за виконанням планів, кадрові питання, підвищення кваліфікації, аналіз статистики та практики.

4. Обмеження повноважень: керівники не мають права давати вказівки, що суперечать закону або внутрішньому переконанню прокурора в процесуальній діяльності (незалежність прокурорів). Їхні накази переважно мають адміністративний характер.

5. Відповідальність: вони несуть персональну відповідальність за стан організації роботи, дотримання принципів

прокурорської діяльності, законність і ефективність діяльності підпорядкованого органу. Керівники звітують перед місцевими радами (не менш як двічі на рік на відкритому пленарному засіданні з участю медіа).

Керівники видають накази виключно з питань адміністративних повноважень (організація, кадри, планування, контроль). Вони не можуть втручатися в процесуальні рішення підлеглих прокурорів.

Діяльність керівників ґрунтується на принципах планування (щоквартальні плани), науковості, конкретності, координації з вищими та іншими правоохоронними органами. Вони забезпечують виконання стратегії розвитку прокуратури, регулювання навантаження, інформаційно-аналітичне забезпечення.

Організаційна культура колективу в органах прокуратури – це система спільних цінностей, норм, переконань, зразків поведінки та традицій, які поділяють прокурори та інші працівники підрозділу (обласної, окружної прокуратури чи структурного підрозділу). Вона визначає, як колектив реагує на виклики, виконує функції прокуратури та взаємодіє всередині та ззовні.

У прокуратурі організаційна культура має професійно-етичну специфіку: вона повинна відповідати принципам Закону України «Про прокуратуру» (ст. 3: верховенство права, законність, незалежність, об'єктивність, гласність), Кодексу професійної етики та поведінки працівників прокуратури, а також сприяти високим етичним стандартам, доброчесності та ефективності виконання функцій (процесуальне керівництво, підтримання обвинувачення, представництво інтересів держави).

Сильна організаційна культура підвищує згуртованість колективу, зменшує конфлікти, запобігає професійному вигоранню, забезпечує єдність системи прокуратури та підвищує довіру суспільства. Слабка культура може призводити до формалізму, порушення незалежності прокурорів чи етичних порушень.

Компетенція та службові обов'язки керівника структурного підрозділу в органах прокуратури (управління, відділу в обласній прокуратурі, Офісі Генерального прокурора чи спеціалізованій прокуратурі) визначаються індивідуально для кожного підрозділу, але мають спільні риси.

Керівник структурного підрозділу (зазвичай начальник відділу або начальник управління) є прокурором, який поєднує процесуальні повноваження з організаційно-управлінськими функціями. Він не має статусу керівника органу прокуратури (на відміну від керівника обласної чи окружної прокуратури), але здійснює безпосереднє керівництво діяльністю підрозділу.

5.3. Галуzeвий підрозділ відповідного рівня прокуратури: поняття і загальна характеристика. Організаційно-правові підстави діяльності галуzeвого підрозділу, його компетенція, службові обов'язки співробітників. Форми та методи діяльності галуzeвого підрозділу. Специфіка контрольно-методичних повноважень галуzeвого підрозділу щодо підпорядкованих прокуратур.

Галуzeвий підрозділ – це самостійний або складовий структурний підрозділ апарату прокуратури, створений за предметно-галуzeвим (функціональним) принципом. Він забезпечує організацію, координацію, методичне керівництво та безпосереднє виконання завдань прокуратури в конкретному напрямі діяльності.

На відміну від територіальних (окружних) прокуратур, які діють за територіальним принципом, галуzeві підрозділи формуються за галуzeвими ознаками – тобто за видами функцій прокуратури або сферами правовідносин, де потрібна спеціалізація (кримінальне переслідування, підтримання обвинувачення, представництво інтересів держави, нагляд за певними органами тощо).

Галуzeві підрозділи мають такі ключові ознаки:

1. *Спеціалізація* – зосереджені на конкретній функції або сфері (процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, підтримання публічного обвинувачення в суді, представництво інтересів держави в суді, нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень, протидія корупції, міжнародне співробітництво тощо).

2. *Органазаційно-методична роль*: розробляють методичні рекомендації; узагальнюють практику; надають практичну допомогу нижчим рівням; здійснюють контроль за якістю роботи у своєму напрямі.

3. *Ієрархічна структура* – підпорядковуються керівництву відповідної прокуратури (Генеральному прокурору, керівнику обласної прокуратури, керівнику окружної прокуратури або їх заступникам за розподілом обов’язків). Забезпечують єдність і централізацію системи прокуратури.

4. *Кадровий склад* – очолюються керівником підрозділу (начальником управління/відділу), який є прокурором і поєднує процесуальні та адміністративні повноваження. До складу входять прокурори, державні службовці та технічний персонал.

5. *Функціональне навантаження* – поєднують аналітичну, організаційну, контрольну та безпосередньо процесуальну діяльність. Вони не замінюють процесуальну самостійність прокурорів, а організовують і контролюють її здійснення в межах своєї компетенції.

6. *Принципи діяльності* – повністю підпорядковані загальним принципам прокурорської діяльності (верховенство права, законність, незалежність прокурорів, об’єктивність, гласність тощо). Робота підрозділу інтегрується в загальні плани роботи прокуратури.

Організаційно-правові підстави діяльності галузевого підрозділу в органах прокуратури України ґрунтуються на системі нормативних актів, які визначають його створення, структуру, функції та порядок роботи. Галузевий підрозділ (управління або відділ) формується за функціональним (предметним) принципом і спеціалізується на конкретному напрямі прокурорської діяльності (процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, підтримання публічного обвинувачення, представництво інтересів держави, протидія корупції, міжнародне співробітництво тощо).

Компетенція – це коло питань, у межах яких підрозділ здійснює свої повноваження. Вона визначається Положенням про підрозділ і залежить від рівня (Офіс Генерального прокурора – методичне керівництво та координація; обласна прокуратура – контроль і допомога окружним; окружна – безпосереднє виконання).

Загальна компетенція передбачає:

1. Організацію та координацію роботи на закріпленому напрямі (наприклад, процесуальне керівництво конкретними категоріями справ).

2. Аналітичну та методичну діяльність: узагальнення практики, розробка рекомендацій, підготовка проектів наказів.

3. Контроль за діяльністю нижчих рівнів прокуратури на відповідному напрямі.

4. Надання практичної допомоги прокурорам, проведення перевірок, виїздів.

5. Участь у плануванні роботи прокуратури, підготовці звітності та статистики.

6. Взаємодію з іншими підрозділами, органами влади, міжнародними організаціями (у межах напрямів).

7. Забезпечення дотримання законності, етики та антикорупційних вимог у своїй сфері.

Працівники (прокурори підрозділу, державні службовці) виконують обов'язки відповідно до посадової інструкції, розподілу функціональних обов'язків (затверджується керівником підрозділу з урахуванням досвіду та спеціалізації) та Положення про підрозділ.

Обов'язки конкретизуються залежно від напрямів підрозділу (наприклад, у підрозділі з протидії корупції – акцент на нагляді за відповідними органами, у підрозділі підтримання обвинувачення – на роботі в суді).

Діяльність галузевого підрозділу постійно адаптується до змін законодавства та пріоритетів прокуратури. Конкретні Положення про підрозділи та розподіл обов'язків доступні в регламентах відповідних прокуратур. Для детального ознайомлення з Положенням конкретного підрозділу рекомендую звертатися безпосередньо до Офісу Генерального прокурора або обласної прокуратури (матеріали розміщуються на gr.gov.ua та сайтах обласних прокуратур).

Форми та методи діяльності галузевого підрозділу в органах прокуратури України – це сукупність організаційно-правових способів і прийомів, за допомогою яких підрозділ (управління або відділ апарату Офісу Генерального прокурора, обласної чи окружної прокуратури) реалізує свої завдання, функції та компетенцію на закріпленому напрямі (процесуальне керівництво, підтримання публічного обвинувачення, представництво інтересів держави, протидія корупції тощо).

Діяльність галузевого підрозділу поєднує організаційно-методичні та процесуальні елементи, але завжди підпорядковується принципам верховенства права, законності, незалежності прокурорів, об'єктивності та централізації системи (ст. 3 Закону України «Про прокуратуру»).

Процесуальні (правозастосовні) форми – залежать від напряду підрозділу і передбачають участь у кримінальних провадженнях (процесуальне керівництво, підтримання обвинувачення), представництво інтересів держави в суді, реагування на порушення закону (внесення актів прокурорського реагування в межах компетенції).

Методи – це конкретні прийоми та способи здійснення діяльності. Вони повинні бути науково обґрунтованими, ефективними та відповідати вимогам закону.

Основні методи:

1. *Аналітико-інформаційні*: збір, обробка та аналіз статистичних даних, матеріалів перевірок, судової практики; моніторинг стану законності на закріпленому напрямі; прогнозування тенденцій та ризиків порушень.

2. *Організаційно-розпорядчі*: видання наказів адміністративного характеру (в межах повноважень керівника підрозділу); розподіл обов'язків, спеціалізація працівників; доручення та завдання нижчим рівням прокуратури.

3. *Контролю й нагляду*: перевірки (комплексні, цільові, вибіркові); заслуховування звітів керівників та працівників нижчих прокуратур; виїзди для вивчення стану роботи на місцях.

4. *Методичні та освітні*: розробка рекомендацій та алгоритмів дій; проведення семінарів, тренінгів, обмін досвідом; наставництво та стажування.

5. *Координаційні*: участь у координаційних нарадах з іншими правоохоронними органами; забезпечення єдиного підходу до застосування законодавства.

6. *Цифрові та сучасні (відповідно до реформ)*: використання електронних систем обліку, статистики та документообігу; аналіз великих даних (big data) для виявлення системних порушень.

Діяльність галузевого підрозділу інтегрується в загальну систему планування, контролю та звітності прокуратури і не може суперечити процесуальній незалежності прокурорів.

Конкретні форми та методи деталізуються в Положенні про галузевий підрозділ (затверджується наказом керівника прокуратури) та регламентах відповідного рівня.

Специфіка контрольно-методичних повноважень галузевого підрозділу щодо підпорядкованих прокуратур полягає в поєднанні методичного керівництва (допомога, узагальнення практики, рекомендації) та контролю (перевірки, оцінка якості, усунення недоліків) без втручання у процесуальну самостійність прокурорів нижчого рівня. Ці повноваження забезпечують єдність системи прокуратури, підвищення ефективності та однакове застосування законодавства на всіх рівнях (Офіс Генерального прокурора → обласні прокуратури → окружні прокуратури).

Контрольно-методична діяльність є частиною організаційно-управлінської функції і не поширюється на процесуальні рішення у конкретних кримінальних провадженнях.

Галузевий підрозділ (наприклад, управління нагляду за додержанням законів органами досудового розслідування, відділ підтримання публічного обвинувачення, управління представництва інтересів держави) здійснює повноваження щодо підпорядкованих прокуратур (переважно окружних – для обласних; обласних – для Офісу ГП) з урахуванням таких особливостей:

Методичне керівництво (позитивний, допоміжний характер):

1. Розробка та направлення **методичних рекомендацій**, оглядів практики, алгоритмів дій, листів орієнтовного та інформаційного характеру.
2. Узагальнення позитивного досвіду та поширення його серед нижчих прокуратур.
3. Надання практичної допомоги – виїзди працівників підрозділу на місця, участь у нарадах, стажування, консультації.
4. Організація семінарів, тренінгів та підвищення кваліфікації з питань спеціалізації підрозділу.

5. Внесення пропозицій до планів роботи прокуратур вищого рівня щодо удосконалення діяльності на закріпленому напрямі.

Специфіка: Методична робота спрямована на профілактику порушень і підвищення якості, а не на покарання. Вона адаптується до реальних потреб практики (аналіз статистики, криміногенної обстановки).

Контрольні повноваження (оціночний та корегуючий характер):

1. Проведення **перевірок** (комплексних, цільових, вибіркових) стану роботи окружних (або обласних) прокуратур на закріпленому напрямі – вивчення матеріалів, статистики, документів.

2. Заслуховування звітів керівників та працівників нижчих прокуратур на нарадах.

3. Аналіз виконання планів, доручень, рішень нарад та організаційно-розпорядчих актів.

4. Контроль за усуненням виявлених недоліків (системних порушень законності, формалізму, низької якості).

5. Внесення пропозицій керівництву щодо заохочення/дисциплінарної відповідальності (через відповідні органи).

Специфіка: Контроль є **опосередкованим** – через адміністративні механізми. Він не може обмежувати незалежність прокурорів у процесуальній діяльності (ст. 17 Закону «Про прокуратуру»). Результати перевірок фіксуються в актах, довідках, доповідних записках.

Поєднання контролю та методу:

1. Перевірка часто поєднується з наданням допомоги: виявлення проблеми → аналіз причин → рекомендації щодо усунення.

2. Використання статистичних даних, Єдиної системи статистики, ЄРДР для об'єктивної оцінки.

3. Ініціювання виїздів до підпорядкованих прокуратур для комплексного вивчення стану справ.

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ДІЛОВОДСТВА, ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ

6.1. Загальна характеристика діловодства та документообігу в прокуратурі, правове регламентування цього виду діяльності.

6.2. Організація діловодства в органах прокуратури: приймання та реєстрація вхідної кореспонденції, розгляд і виконання документів, контроль за виконанням документів; порядок обробки та надсилання вихідної кореспонденції.

6.3. Документування управлінської діяльності органів прокуратури. Відповідність службових документів державним, галузевим і мовним стандартам. Складання номенклатури справ. Формування справ і наглядових проваджень. Облік документообігу. Порядок приймання-передачі майна та документів прокуратури.

6.1. Загальна характеристика діловодства та документообігу в прокуратурі, правове регламентування цього виду діяльності

Діловодство – сукупність процесів, що забезпечують документування управлінської інформації та організацію роботи зі службовими документами⁴².

Діловодство в органах прокуратури – це система заходів з документування управлінської та процесуальної діяльності, створення, оформлення, обробки, обліку, зберігання, використання та знищення документів. Воно забезпечує чітку, оперативну та законну організацію роботи прокуратури, фіксацію рішень, контроль за виконанням завдань, збереження інформації та єдність системи.

Документообіг – це рух документів (службових, управлінських, процесуальних) від моменту їх створення або

⁴² Тимчасова інструкція з діловодства в органах прокуратури України. (Зі змінами, внесеними наказом Генерального прокурора від 28.12.2019 № 366) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027900-19#Text>

надходження до завершення виконання, відправлення чи передачі в архів. Він включає приймання, реєстрацію, розгляд, контроль, тиражування, відправлення та зберігання документів у паперовій та електронній формах.

Особливості діловодства та документообігу в прокуратурі

1. *Уніфікованість і централізація*: єдині правила для всіх рівнів системи прокуратури (Офіс Генерального прокурора, обласні, окружні прокуратури), що забезпечує єдність та координацію.

2. *Поєднання форм*: робота з документами ведеться одночасно в паперовій та електронній формі з активним використанням Інформаційної системи «Система електронного документообігу органів прокуратури України» (ІС «СЕД»).

3. *Специфіка документів*: крім загальних управлінських (накази, доручення, плани, звіти), значну частину становлять процесуальні документи (акти прокурорського реагування, наглядові провадження, матеріали кримінальних проваджень), звернення громадян, запити, документи з обмеженим доступом (службова, таємна інформація).

4. *Контроль за виконанням*: обов'язковий елемент – жорсткий контроль строків і якості виконання документів.

5. *Мова діловодства*: державна (українська).

6. *Забезпечення безпеки*: особливі вимоги до обліку, зберігання та знищення документів, що містять службову інформацію, державну таємницю або персональні дані.

7. *Цифровізація*: пріоритет електронного документообігу з використанням кваліфікованого електронного підпису (КЕП) та електронної печатки.

Діловодство сприяє ефективній реалізації функцій прокуратури, підвищенню прозорості (у межах обмежень), запобіганню корупції та дотриманню принципів верховенства права та законності.

Відповідальність за стан діловодства покладається на керівників прокуратур та спеціальні підрозділи (відділи документального забезпечення). Порушення правил діловодства може тягнути дисциплінарну відповідальність.

Правову основу діловодства та документообігу в органах прокуратури становлять:

1) Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII (ст. 9 – повноваження Генерального прокурора щодо організації діяльності, включаючи документування).

2) Наказ Генерального прокурора (Генеральної прокуратури України) від 12.02.2019 № 27 «Про затвердження Тимчасової інструкції з діловодства в органах прокуратури України» (зі змінами, зокрема від 16.12.2021 № 391).

3) Загальнодержавні нормативні акти, на які посилається Інструкція:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 №55 «Деякі питання документування управлінської діяльності».

- Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг».

- Закон України «Про електронні довірчі послуги».

- Правила організації діловодства та архівного зберігання документів (наказ Мін'юсту від 18.06.2015 № 1000/5).

- Порядок роботи з електронними документами у діловодстві (наказ Мін'юсту від 11.11.2014 № 1886/5).

- Національний стандарт ДСТУ 4163-2003 (вимоги до оформлення документів).

- Перелік документів, що створюються в органах прокуратури, із строками зберігання (Наказ ГПУ від 08.01.2019 № 2).

6.2 Організація діловодства в органах прокуратури: приймання та реєстрація вхідної кореспонденції, розгляд і виконання документів, контроль за виконанням документів; порядок обробки та надсилання вихідної кореспонденції

Організація діловодства в органах прокуратури України регулюється переважно Тимчасовою інструкцією з діловодства в органах прокуратури України, затвердженою наказом Генерального прокурора від 12.02.2019 № 27 (зі змінами, внесеними наказами від 28.12.2019 № 366 та від 16.12.2021 №391). Дана Інструкція встановлює єдині вимоги до роботи з документами в паперовій та електронній формах з обов'язковим використанням Інформаційної системи «Система електронного документообігу органів прокуратури України» (ІС «СЕД»).

Зазначена Інструкція розроблена з урахуванням вимог Законів України «Про захист персональних даних», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про Національний архівний фонд та архівні установи», «Про електронні довірчі послуги», Типової інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, Типової інструкції з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади, Регламенту організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року №55, Порядку використання електронних довірчих послуг в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях державної форми власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 року № 749, Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 18 червня 2015 року № 1000/5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 22 червня 2015 року за № 736/27181 (далі – Правила), Національного стандарту «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів ДСТУ 4163-2003», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 7 квітня 2003 року № 55, Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 11 листопада 2014 року № 1886/5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 11 листопада 2014 року за № 1421/26198, Переліку типових видів документів, що підлягають внесенню до Національного архівного фонду, які створюються у науково-технічній та виробничій діяльності підприємств, установ і організацій, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22 липня 2014 року № 1188/5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 28 липня 2014 року за № 873/25650.

Діловодство організовується централізовано службою діловодства (відділом документального забезпечення) з елементами децентралізації в структурних підрозділах. Воно забезпечує оперативність, контрольованість, збереження інформації та дотримання принципів законності, гласності та захисту інформації з обмеженим доступом.

Приймання документів, що надходять до прокуратури як в електронному вигляді, так і в паперовій формі, здійснюється централізовано службою діловодства⁴³.

У разі надходження документів у паперовій формі у неробочий час вони приймаються працівником підрозділу приймання, опрацювання та аналізу оперативної інформації, а у місцевих прокуратурах – черговим працівником, який невідкладно розкриває конверти.

Працівник підрозділу приймання, опрацювання та аналізу оперативної інформації (у місцевих прокуратурах – черговий працівник) термінові документи передає на розгляд керівництву, виконує вказівки щодо організації їх розгляду. Наступного робочого дня працівником цього підрозділу або виконавцем вони надаються до служби діловодства для реєстрації та подальшого руху.

Документи, які не передавалися на розгляд керівництву, наступного робочого дня надаються до служби діловодства для реєстрації у загальному порядку.

Реєстрація документів усіх видів полягає у створенні запису облікових даних про документ та оформлення реєстраційно-моніторингової картки в ІС «СЕД» із зазначенням обов'язкових реквізитів, за допомогою яких фіксується факт створення, відправлення або одержання, документа шляхом проставлення на ньому штампа (штрих-коду), реєстраційного номера з подальшим внесенням до реєстраційно-моніторингової картки необхідних відомостей.

Контроль є обов'язковим елементом діловодства і поділяється на:

⁴³ Тимчасова інструкція з діловодства в органах прокуратури України. (Зі змінами, внесеними наказом Генерального прокурора від 28.12.2019 № 366) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027900-19#Text>

1. Централізований – служба діловодства контролює строки виконання документів, поставлених на контроль;
2. Відомчий – керівники структурних підрозділів контролюють виконання в межах свого підрозділу.

Архівне зберігання документів в прокуратурі – це завершальний етап діловодства, який забезпечує збереження документів, що мають наукову, історичну, соціальну або практичну цінність, після завершення їх поточного використання. Воно регламентується Тимчасовою інструкцією з діловодства в органах прокуратури України (затвердженою наказом Генерального прокурора від 12.02.2019 № 27 зі змінами), Переліком документів, що створюються під час діяльності органів прокуратури України, із зазначенням строків зберігання (наказ ГПУ від 08.01.2019 № 2) та загальними Правилами організації діловодства та архівного зберігання документів (наказ Мін'юсту від 18.06.2015 № 1000/5 зі змінами, у т.ч. від 2026 року).

6.3. Документування управлінської діяльності органів прокуратури. Відповідність службових документів державним, галузевим і мовним стандартам. Складання номенклатури справ. Формування справ і наглядових проваджень. Облік документообігу. Порядок приймання-передачі майна та документів прокуратури

Документування управлінської діяльності органів прокуратури – це процес фіксації управлінських дій за встановленими правилами на паперових або електронних носіях шляхом створення службових документів. Воно забезпечує засвідчення наявності та змісту цих дій, передавання, зберігання й використання інформації.

Основним державним стандартом для оформлення організаційно-розпорядчої документації (ОРД) є ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». Він замінив попередній ДСТУ 4163:2003 і діє з 1 вересня 2021 року.

Ключові вимоги ДСТУ 4163:2020:

- Склад і розташування реквізитів документів (кутовий або поздовжній бланк, назва виду документа, дата, номер, заголовок, текст, підпис тощо).
- Правила оформлення бланків, використання шрифтів (один шрифт для всього документа), відміток про погодження, підпис, затвердження.
- Особливості електронних документів, КЕП (кваліфікований електронний підпис), штрих-кодів або QR-кодів.
- Вимоги до паперових носіїв (формати А4, А3 тощо).

Тимчасова інструкція з діловодства в органах прокуратури України (затверджена наказом Генерального прокурора від 12.02.2019 № 27) прямо посилається на ДСТУ 4163-2003 (стара редакція), але на практиці органи прокуратури зобов'язані враховувати актуальний ДСТУ 4163:2020, оскільки він є національним стандартом, а обов'язковість застосування закріплена Правилами організації діловодства (наказ Мін'юсту № 1000/5).

Номенклатура справ – це обов'язковий систематизований перелік назв справ, що формуються в діловодстві прокуратури, із зазначенням строків їх зберігання, індексів та інших реквізитів.

Порядок складання:

- Складається щорічно на наступний діловодний рік (з 1 січня).
- Структурні підрозділи готують свої номенклатури та передають до служби діловодства (відділу документального забезпечення).
- Служба діловодства формує зведену номенклатуру справ прокуратури.
- Зведена номенклатура схвалюється експертною комісією (ЕК) прокуратури.
- Погоджується з відповідним державним архівом (для регіональних та місцевих – з обласним державним архівом).
- Затверджується керівником прокуратури (наказом).

Структура номенклатури:

- Розділи за напрямками діяльності (управлінська документація, кадрові питання, нагляд за дотриманням законів тощо).

- Для кожної справи вказується: індекс, назва, кількість томів, строк зберігання (постійно, 5 років, 10 років тощо), примітки.
- Використовується Перелік документів, що створюються в органах прокуратури, із зазначенням строків зберігання (затверджений наказом Генерального прокурора від 08.01.2019 № 2, з можливими змінами).

Номенклатура є основою для формування справ і подальшого архівного зберігання. Електронна версія ведеться в ІС «СЕД».

Справа – форма групування документів, які стосуються одного питання чи напрямку діяльності і не долучаються до наглядового провадження (наприклад, організаційно-розпорядчі документи, кадрові матеріали, листування за певними напрямами).

Наглядове провадження (н/п) – спеціальна форма групування документів, що стосуються:

- Звернень громадян та юридичних осіб,
- Перевірок,
- Представництва інтересів держави в суді,
- Матеріалів, що потребують контролю за виконанням,
- Окремих процесуальних питань (крім кримінальних проваджень у вузькому сенсі).

Порядок формування:

- Документи групуються за принципом «одна справа – одне питання».
- Виконані документи (з відміткою про виконання) долучаються до справи або наглядового провадження.
- Підстава для заведення наглядового провадження – письмова вказівка керівника (прокурора) «Завести н/п».
- Наглядове провадження заводиться службою діловодства не пізніше 5 днів з моменту реєстрації документів (для контрольних – невідкладно). У тому числі в електронній формі в ІС «СЕД».
- Справи формуються протягом року відповідно до номенклатури.
- Документи розміщуються в хронологічному або логічному порядку, з внутрішнім описом (за потреби).

- Обкладинки оформлюються за встановленими вимогами (ДСТУ 4163:2020 та Інструкція № 27).
- Заборонено формувати справи з документів різного строку зберігання (крім тимчасових).

Формування відбувається як у паперовій, так і в електронній формі (переважно електронній через ІС «СЕД»).

Облік документообігу – це фіксація руху документів від створення/отримання до виконання, відправлення або передачі в архів.

Основні правила:

- Усі документи (вхідні, вихідні, внутрішні) незалежно від форми реєструються в ІС «СЕД» (Система електронного документообігу органів прокуратури України).
- Реєстрація полягає у створенні реєстраційно-моніторингової картки з обов'язковими реквізитами (дата, номер, кореспондент, короткий зміст, виконавець, строки виконання тощо).
- Присвоюється реєстраційний номер за номенклатурою (наприклад, з індексом підрозділу).
- Облік ведеться автоматизовано в ІС «СЕД», що забезпечує:
 - Контроль за виконанням,
 - Пошук документів,
 - Формування звітності,
 - Інтеграцію з іншими системами (наприклад, Системою взаємодії органів виконавчої влади).
- Для документів з обмеженим доступом — окремий облік з відповідними позначками.
- Облік наглядових проваджень ведеться окремо (картки руху н/п).

ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТЕМА 1. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО- УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

1.1. Предмет й система навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності».

1.2. Правові основи діяльності прокуратури України.

1.3. Загальнотеоретичні положення прокурорського нагляду, функції прокуратури.

Практичні завдання:

Задача 1

Після конституційної реформи 2016 року прокурор району отримав звернення від громадянина щодо порушення його трудових прав на підприємстві комунальної форми власності. Громадянин просить прокурора внести протест на рішення керівника підприємства.

Чи має право прокурор задовольнити таке звернення? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативні акти.

Задача 2

Генеральний прокурор України видав наказ, яким поклав на прокурорів обов'язок здійснювати нагляд за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища всіма органами виконавчої влади.

Чи відповідає такий наказ чинному законодавству?

Які правові наслідки він може мати?

Задача 3

У кримінальному провадженні слідчий Національної поліції відмовляється виконувати письмові вказівки прокурора щодо проведення певних слідчих дій.

Які повноваження має прокурор у такій ситуації?

Який порядок реагування передбачений КПК України?

Задача 4

Підприємство державної форми власності завдало збитків державі на суму 15 млн грн. Відповідний орган виконавчої влади відмовляється звертатися до суду з позовом.

Чи може прокуратура представляти інтереси держави в цьому випадку?

Які умови для цього необхідні?

Тестові завдання

1. Предметом навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності» є:

- А) лише процесуальна діяльність прокурора в суді;
- Б) сукупність положень загальнотеоретичного, організаційного, правового та методичного характеру щодо організації та діяльності органів прокуратури України;
- В) тільки кримінально-процесуальна діяльність прокуратури;
- Г) адміністративна діяльність органів прокуратури.

2. Який нормативно-правовий акт є фундаментом правових основ діяльності прокуратури України?

- А) Закон України «Про прокуратуру»;
- Б) Конституція України;
- В) Кримінальний процесуальний кодекс України;
- Г) Указ Президента України.

3. У якому році Україна прийняла перший власний Закон «Про прокуратуру» після проголошення незалежності?

- А) 1990;
- Б) 1991;
- В) 1992;
- Г) 2014.

4. Ключова зміна, яка відбулася у статусі прокуратури за результатами конституційної реформи 2016 року?

- А) прокуратуру виведено зі складу виконавчої влади
- Б) прокуратуру віднесено до системи правосуддя
- В) прокуратуру ліквідовано як державний орган
- Г) прокуратурі повернули функцію загального нагляду

5. Функція прокуратури, яка повністю вилучена Законом України «Про прокуратуру» 2014 року:

- А) підтримання державного обвинувачення в суді;
- Б) загальний нагляд за додержанням законів;
- В) нагляд за досудовим розслідуванням;
- Г) представництво інтересів держави в суді.

6. Згідно зі ст. 131¹ Конституції України, прокуратура здійснює:

- А) загальний нагляд за законністю;
- Б) підтримання публічного обвинувачення в суді, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, представництво інтересів держави в суді у виключних випадках;
- В) судовий контроль;
- Г) оперативно-розшукову діяльність.

7. Який орган призначає Генерального прокурора України?

- А) Президент України;
- Б) Верховна Рада України за поданням Президента;
- В) Кабінет Міністрів України;
- Г) Вища рада правосуддя.

8. Прокурорський нагляд після реформи 2014–2016 років є:

- А) загальним;
- Б) цільовим і обмеженим сферами, пов'язаними з кримінальним процесом;
- В) тотожним адміністративному нагляду;
- Г) наглядом за всіма органами державної влади.

9. Представництво інтересів держави в суді прокуратура здійснює:

- А) у всіх випадках на свій розсуд;
- Б) у виняткових випадках, визначених законом;
- В) тільки за дорученням Кабінету Міністрів;
- Г) лише в кримінальних справах.

10. Коли відзначається День працівника прокуратури України?

- А) 4 вересня;
- Б) 1 грудня;

- В) 28 квітня;
- Г) 2 червня.

11. До системи правосуддя прокуратуру віднесено:

- А) Законом «Про прокуратуру» 1991 року;
- Б) Конституційними змінами 2016 року;
- В) Концепцією судово-правової реформи 1992 року;
- Г) Законом «Про прокуратуру» 2014 року.

12. Яка функція прокуратури продовжує виконуватися до створення окремої системи пенітенціарних інспекцій?

- А) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах;
- Б) підтримання обвинувачення в суді;
- В) представництво інтересів громадянина;
- Г) процесуальне керівництво досудовим розслідуванням.

13. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) здійснює свої функції щодо злочинів, підслідних:

- А) Національній поліції;
- Б) Державному бюро розслідувань;
- В) Національному антикорупційному бюро України (НАБУ);
- Г) Службі безпеки України.

14. Основна мета реформи прокуратури 2014–2016 років полягала у:

- А) розширенні повноважень прокуратури;
- Б) наближенні функцій прокуратури до європейських стандартів та обмеженні надмірних повноважень;
- В) поверненні до радянської моделі;
- Г) передачі всіх функцій судам.

15. Який із перелічених актів не є джерелом правового регулювання діяльності прокуратури?

- А) Конституція України;
- Б) Закон України «Про прокуратуру»;
- В) Кодекс законів про працю України;
- Г) Кримінальний процесуальний кодекс України.

Казуси:

Казус 1

У 2025 році до прокуратури області надійшло колективне звернення мешканців села щодо систематичного невиконання рішень суду про знесення незаконно збудованих будівель на прибережній захисній смузі. Місцева влада та Державна екологічна інспекція бездіяльні. Громадяни просять прокурора «вжити заходів прокурорського реагування».

Чи має прокуратура право втрутитися в даній ситуації?

Яку саме функцію прокуратури можна застосувати (якщо можна)?

Які форми реагування можливі?

Які обмеження встановлює чинне законодавство?

Казус 2

Прокурор підтримав у суді публічне обвинувачення у кримінальній справі. Суд виправдав обвинуваченого. Прокурор вважає вирок незаконним і необґрунтованим.

Яке право має прокурор у такій ситуації?

У якій формі він може реалізувати це право?

Чи може прокурор оскаржити виправдувальний вирок в апеляційному порядку? Обґрунтуйте.

Казус 3

Президент України вніс до Верховної Ради подання про призначення нового Генерального прокурора. Частина народних депутатів заявила, що Генеральний прокурор повинен призначатися виключно за поданням Вищої ради правосуддя, а не Президента.

Проаналізуйте конституційність такої позиції та обґрунтуйте правильний порядок призначення Генерального прокурора згідно з чинною Конституцією України.

Казус 4.

Прокурор САП під час досудового розслідування кримінального провадження щодо високопосадовця дав письмову вказівку детективам НАБУ провести негласну слідчу (розшукову) дію. Детективи відмовились, посилаючись на те, що вказівка є незаконною.

Які права та обов'язки має прокурор САП у цій ситуації? Який механізм вирішення спору між прокурором і детективами передбачений законодавством?

Теми есе

1. Наскільки обґрунтоване віднесення прокуратури до системи правосуддя, а не до правоохоронних органів?

2. Які основні проблеми незалежності прокурорів залишаються невирішеними в Україні станом на 2026 рік?

3. Чи потрібне подальше обмеження повноважень прокуратури чи, навпаки, їх розширення в умовах воєнного стану?

Список рекомендованої літератури

1. Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

2. Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII «Про внесення змін до конституції України (щодо право-суддя)». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 28, ст.532 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text>

3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

4. Костенко І.В., Огієвич С.М. Історичні аспекти виникнення, становлення та розвитку системи органів прокуратури. *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. С. 107.

5. Кучерявий П. (2024). Правові основи діяльності прокуратури в Україні: історичний вимір. *Актуальні проблеми правознавства*, (3), 92-97.

ТЕМА 2. ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

2.1. Організаційні основи системи та структура органів прокуратури: історія зародження й етапи розвитку прокуратури, завдання та принципи діяльності органів прокуратури.

2.2. Система і структура органів прокуратури

Запитання та завдання для самостійної роботи:

1. Як воєнний стан вплинув на баланс між принципом незалежності прокурора та принципом централізації системи прокуратури?

2. Чи є документування воєнних злочинів і співпраця з МКС новим пріоритетним завданням прокуратури чи лише тимчасовим?

3. Наскільки реформа 2014–2016 років виявилася готовою до викликів повномасштабної війни?

4. Чи потрібно тимчасово розширювати повноваження прокуратури у воєнний період (наприклад, щодо волонтерів, гуманітарної допомоги, евакуації)?

5. Порівняйте французьку модель прокуратури XIII–XIV ст. та петровську модель «ока государственного». У чому головні відмінності?

6. Чому період 1917–1921 рр. вважається важливим для історії української прокуратури, попри його короткочасність?

7. Наскільки реформа 2014–2016 років успішно відмовилася від радянської моделі прокуратури? Наведіть аргументи «за» і «проти».

8. Чи централізована ієрархічна структура прокуратури сумісною з принципом незалежності прокурорів? Обґрунтуйте.

Практичні завдання

Задача 1

Студент на іспиті стверджує, що прокуратура України завжди була незалежним органом, а її історія починається з 1991 року.

Чи правильне це твердження?

Назвіть хоча б три історичні етапи розвитку прокуратури на українських землях та коротко охарактеризуйте їх.

Задача 2

Громадянин звернувся до окружної прокуратури з вимогою перевірити законність дій місцевої державної адміністрації щодо розподілу земельних ділянок.

Чи входить така перевірка до завдань сучасної прокуратури України?

Обґрунтуйте з посиланням на законодавство.

Задача 3

Прокурор Офісу Генерального прокурора дав обов'язкову для виконання вказівку прокурору окружної прокуратури щодо закриття кримінального провадження. Прокурор окружної прокуратури вважає вказівку незаконною.

Який принцип діяльності прокуратури діє в цій ситуації?

Які права має нижчий прокурор?

Задача 4

Під час судового розгляду кримінальної справи прокурор відмовився підтримувати обвинувачення, оскільки переконався у невинуватості особи.

Чи має право прокурор на такі дії?

Яке завдання прокуратури він при цьому виконує?

Тестові завдання

1. Коли була запроваджена прокуратура в Російській імперії як «око государеве»?

- А) 1613 р.;
- Б) 1722 р.;
- В) 1864 р.;
- Г) 1917 р.

2. Країна у якій у XIII–XIV ст. остаточно сформувалася інститут королівських прокурорів (procureurs du roi):

- А) Англія;
- Б) Німеччина;
- В) Франція;
- Г) Туреччина.

3. Який період вважається початком історії прокуратури на українських землях?

- А) Київська Русь (IX–XIII ст.);
- Б) 1722 рік (запровадження петровської прокуратури);
- В) 1917 рік;
- Г) 1991 рік.

4. Закон УНР, який започаткував створення національної прокуратури?

- А) Закон «Про уряджання прокурорського нагляду в Україні» (січень 1918 р.);
- Б) Закон «Про державний Сенат»;
- В) Закон про судоустрій;
- Г) Декрет про суд.

5. Модель прокуратури, яка домінувала в радянський період (1922–1991 рр.)?

- А) Європейська модель публічного обвинувачення;
- Б) Радянська модель «охоронця соціалістичної законності» з функцією загального нагляду;
- В) Модель незалежного обвинувача;
- Г) Адміністративно-контрольна модель.

6. Яка ключова зміна відбулася в завданнях української прокуратури після реформи 2014–2016 років?

- А) розширення загального нагляду;
- Б) скасування функції загального нагляду та перехід до європейської моделі;
- В) повна ліквідація підтримки обвинувачення;
- Г) передача всіх функцій слідчим органам.

7. Скільки основних етапів розвитку прокуратури України виділяє більшість науковців?

- А) два;
- Б) три;
- В) чотири;
- Г) п'ять.

8. Яка з перелічених функцій прокуратури не закріплена у ст. 2 Закону України «Про прокуратуру»?

- А) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- Б) загальний нагляд за законністю в державі;
- В) нагляд за досудовим розслідуванням;
- Г) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках.

9. Система органів прокуратури України є:

- А) децентралізованою;
- Б) єдиною централізованою системою з ієрархічним підпорядкуванням;
- В) незалежною від Генерального прокурора;
- Г) складовою виконавчої влади.

10. Який орган є вищим у системі прокуратури України?

- А) обласні прокуратури;
- Б) Офіс Генерального прокурора;
- В) Рада прокурорів України;
- Г) окружні прокуратури.

11. Скільки рівнів включає територіальна структура прокуратури України (станом на 2026 рік)?

- А) два;
- Б) три;
- В) чотири;
- Г) п'ять.

12. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) є:

- А) окремий органом поза системою прокуратури;
- Б) спеціалізований органом у складі єдиної системи прокуратури України;
- В) підрозділ НАБУ;
- Г) структурний підрозділом Офісу Генерального прокурора.

13. Принцип, згідно з яким нижчі прокуратури підпорядковуються вищим, називається:

- А) принцип незалежності;
- Б) принцип централізації та єдиноначальності;
- В) принцип колегіальності;
- Г) принцип територіальності.

14. У якому році була створена Прокуратура УНР?

- А) 1917 р.
- Б) Грудень 1917 р.
- В) 1922 р.
- Г) 1991 р.

15. Яка функція прокуратури виконується тільки до створення системи пенітенціарних інспекцій?

- А) підтримання обвинувачення в суді;
- Б) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах;
- В) процесуальне керівництво досудовим розслідуванням;
- Г) представництво інтересів громадянина в суді.

Казуси

Казус 1 (воєнні злочини та міжнародна співпраця)

У березні 2026 року окружна прокуратура прифронтової області отримала матеріали від військової частини та СБУ про можливе вчинення воєнного злочину (ст. 438 КК України) російськими військовослужбовцями на тимчасово окупованій території (катування цивільних, використання цивільних об'єктів як щитів). Прокурор САП вимагає негайно передати всі матеріали до Офісу Генерального прокурора для подальшої передачі до Міжнародного кримінального суду (ІСС) та спільної слідчої групи з Eurojust. Водночас місцевий прокурор відмовляється передавати частину матеріалів, посилаючись на те, що «це не входить у його функціональні обов'язки, а є справою військової прокуратури».

1. Чи входить документування та процесуальне керівництво воєнними злочинами до завдань сучасної прокуратури України?

2. Який принцип діяльності прокуратури (централізація чи незалежність) має пріоритет у цій ситуації?

3. Які форми взаємодії з міжнародними органами передбачені законодавством у воєнний період?

4. Яке рішення повинен прийняти Генеральний прокурор?

Казус 2 (воєнний стан та волонтерська діяльність)

Під час воєнного стану (2026 рік) до обласної прокуратури надійшло звернення від військової адміністрації про перевірку діяльності волонтерської організації, яка збирає кошти на дрони та РЕБ для ЗСУ. Є підозра в можливіму привласненні частини коштів. Прокурор ініціює перевірку законності використання благодійних коштів та вимагає від волонтерів надати всі первинні документи. Представники організації заявляють, що прокуратура не має права здійснювати такий «загальний нагляд» у воєнний період.

1. Чи має прокуратура право здійснювати нагляд за діяльністю волонтерських організацій у воєнний час?

2. Яке завдання прокуратури (згідно зі ст. 2 Закону) може бути застосоване?

3. Які обмеження нагляду діють навіть у воєнний стан?

4. Які форми реагування можливі без порушення принципу незалежності прокуратури?

Казус 3 (призначення Генерального прокурора в умовах воєнного стану)

Президент України вніс до Верховної Ради подання про призначення нового Генерального прокурора під час дії воєнного стану. Частина депутатів виступає проти, стверджуючи, що у воєнний час призначення повинно відбуватися за поданням Вищої ради правосуддя або Ради прокурорів України, а не Президента, «бо це загрожує незалежності органу, який розслідує воєнні злочини».

1. Чи змінилося конституційне регулювання порядку призначення Генерального прокурора під час воєнного стану?

2. Який принцип діяльності прокуратури (незалежність чи централізація) стоїть на кону?

3. Проаналізуйте відповідність позиції депутатів Конституції України та Закону «Про прокуратуру» в редакції 2026 року.

Казус 4 (конфлікт всередині системи під час розслідування воєнних злочинів)

Прокурор відділу нагляду за досудовим розслідуванням Офісу Генерального прокурора дав обов'язкову письмову вказівку прокурору окружної прокуратури змінити кваліфікацію діяння з «порушення законів та звичаїв війни» (ст. 438 КК) на «злочини проти національної безпеки» (ст. 111 КК) у справі щодо колаборанта на деокупованій території. Окружний прокурор вважає вказівку незаконною, оскільки вона суперечить зібраним доказам і позиції Офісу Генпрокурора щодо пріоритетності фіксації воєнних злочинів для МКС.

1. Який принцип системи прокуратури (ієрархічне підпорядкування чи процесуальна незалежність) діє в цій ситуації?
2. Які права має нижчий прокурор у воєнний період?
3. Як повинен бути вирішений конфлікт з урахуванням пріоритету документування воєнних злочинів?

Казус 5 (новий – евакуація та представництво інтересів держави у воєнний час)

Унаслідок російських обстрілів у прифронтовому місті зруйновано 87 приватних будинків. Власники звертаються до окружної прокуратури з вимогою представити їхні інтереси в суді проти держави (Міноборони / військової адміністрації) щодо виплати компенсації за зруйноване майно. Прокурор відмовляє, посилаючись на те, що представництво інтересів громадян у таких справах не входить до його повноважень у воєнний період.

1. Чи може прокуратура представляти інтереси громадян у справах про компенсацію за зруйноване майно під час воєнного стану?
2. Яка саме функція прокуратури (ст. 2 Закону) може бути застосована?
3. Які особливості представництва інтересів держави/громадянина діють у воєнний період згідно з чинним законодавством?

Список рекомендованої літератури

1. Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

2. Миколенко В. А. Історико-правові аспекти становлення та розвитку прокуратури України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №1. С. 39–41. URL: https://pap_journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/09/1_2017.pdf.

3. Ніколайчук Г. А. Повноваження прокурора та їх реалізація у судовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 262 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/Dysertatsiia-1.pdf>

4. Правові та організаційні аспекти розвитку прокуратури України в сучасних умовах : монографія / В. В. Сухонос. Суми: *Університетська книга*, 2010. 328 с.

5. Стефанчук М. М. Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.10 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 471 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/items/4eea6cb8-eb64-47c8-bcf1-2cfe8488265e>.

6. Шапошник, А. С. (2023). Історико-правові аспекти становлення та розвитку органів прокуратури на українських землях. *Академічні візії* №12. URL: <https://zenodo.org/records/10078093>

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

- 3.1. Організація роботи з кадрами в органах прокуратури України.
- 3.2. Органи прокурорського самоврядування.
- 3.3. Порядок зайняття посади прокурора.
- 3.4. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора, призначення прокурора на адміністративну посаду.
- 3.5. Дисциплінарна відповідальність прокурора.
- 3.6. Звільнення прокурора.
- 3.7. Організація роботи і повноваження кадрових підрозділів органів прокуратури.

Теми есе:

- 1. Ефективність прокурорського самоврядування при захисті незалежності прокурорів в умовах воєнного стану та політичного тиску.
- 2. Основні нерозв'язані проблеми кадрового забезпечення прокуратури України станом на 2026 рік.

Практичні завдання:

Завдача 1

Керівник окружної прокуратури виявив вакантну посаду прокурора 10 квітня 2026 року.

До якого строку і в якому порядку він повинен повідомити про це КДКП?

Які підрозділи відповідають за підготовку такої інформації?

Завдача 2

Кандидат на посаду прокурора обласної прокуратури має вищу юридичну освіту та 2,5 роки стажу роботи в галузі права.

Чи відповідає він вимогам до кандидата? Обґрунтуйте.

Завдача 3

Прокурор окружної прокуратури вчинив дисциплінарний проступок 15 червня 2025 року (грубе порушення правил етики). У жовтні 2026 року КДКП розглянула скаргу.

Чи може Комісія притягнути прокурора до відповідальності? Чому?

Задача 4

Після призначення на посаду прокурора окружної прокуратури особа без попереднього досвіду роботи в органах прокуратури приступила до виконання обов'язків.

Які організаційні заходи повинен вжити керівник прокуратури щодо цієї особи?

Тестові завдання

1. Орган, який здійснює добір кандидатів на посаду прокурора на конкурсних засадах:

- А) Генеральний прокурор;
- Б) Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів (КДКП);
- В) Рада прокурорів України;
- Г) Міністерство юстиції України.

2. Мінімальний стаж роботи в галузі права потрібен для кандидата на посаду прокурора окружної прокуратури:

- А) 1 рік;
- Б) 2 роки;
- В) 3 роки;
- Г) 5 років;

3. Хто призначає прокурора на адміністративну посаду в окружній прокуратурі?

- А) Генеральний прокурор;
- Б) Керівник обласної прокуратури;
- В) Рада прокурорів України;
- Г) Президент України.

4. Строк для направлення повідомлення про наявність вакантної посади прокурора до КДКП:

- А) 5 днів;
- Б) 10 днів;
- В) 15 днів;
- Г) 30 днів.

5. Після призначення на посаду прокурора окружної прокуратури особа без досвіду роботи призначається:

- А) прокурором-стажистом на 1 рік;
- Б) наставником призначається досвідчений прокурор на строк до 6 місяців;
- В) одразу на постійну посаду;
- Г) на випробувальний строк 3 місяці.

6. Який орган основний у прокурорському самоврядуванні?

- А) Збори прокурорів;
- Б) Рада прокурорів України;
- В) Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів;
- Г) Вища рада правосуддя.

7. Яка з наведених підстав не є підставою для звільнення прокурора з посади?

- А) подання заяви про звільнення за власним бажанням;
- Б) набуття законної сили обвинувальним вироком суду;
- В) закінчення строку повноважень Генерального прокурора;
- Г) неможливість виконувати повноваження за станом здоров'я.

8. Дисциплінарне провадження щодо прокурора здійснює:

- А) Генеральний прокурор;
- Б) Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів;
- В) Рада прокурорів України;
- Г) Кабінет Міністрів України.

9. Який принцип кадрового забезпечення прокуратури передбачає постійне оновлення кадрового складу через формування резерву?

- А) Принцип демократичного добору
- Б) Принцип просування по службі за діловими якостями
- В) Принцип систематичного оновлення кадрів
- Г) Принцип постійного навчання

10. Яка мета прокурорського самоврядування не передбачена Законом «Про прокуратуру»?

- А) Забезпечення організаційної єдності функціонування органів прокуратури
- Б) Зміцнення незалежності прокурорів
- В) Участь у формуванні державної політики у сфері правосуддя
- Г) Участь у визначенні потреб кадрового та матеріально-технічного забезпечення

11. Яке дисциплінарне стягнення було накладено на прокурора Бондаренка О.О. у наведеному прикладі?

- А) звільнення з посади;
- Б) заборона на один рік призначення на вищу посаду;
- В) догана;
- Г) позбавлення класного чину.

12. Спеціальна перевірка кандидата на посаду прокурора проводиться відповідно до Закону:

- А) «Про прокуратуру»;
- Б) «Про запобігання корупції»;
- В) «Про державну службу»;
- Г) Кримінального процесуального кодексу.

13. Прокурорське самоврядування здійснюється:

- А) тільки опосередковано через органи самоврядування;
- Б) безпосередньо (зборами прокурорів) та опосередковано (через органи самоврядування);
- В) виключно Генеральним прокурором;
- Г) Вищою радою правосуддя.

14. Строк давності для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності:

- А) 6 місяців;
- Б) 1 рік;
- В) 2 роки;
- Г) 3 роки.

15. Кадрові підрозділи органів прокуратури зобов'язані перевіряти у кандидатів наявність:

- А) тільки вищої юридичної освіти;
- Б) конфлікту інтересів та обмежень, пов'язаних зі спільною роботою близьких осіб;
- В) тільки стажу роботи;
- Г) тільки володіння державною мовою.

Казуси

Казус 1 (кадровий добір у воєнний час)

У 2026 році через значне скорочення штату та мобілізацію багатьох прокурорів в обласній прокуратурі прифронтової області утворилося 12 вакантних посад. КДКП оголосила конкурс. Один із кандидатів – колишній військовий прокурор, який повернувся з фронту, має 4 роки стажу, але під час служби отримав дисциплінарне стягнення за порушення правил етики (не доведене до суду). Інший кандидат – цивільний юрист з 6-річним стажем, без досвіду в прокуратурі, але з відмінними результатами кваліфікаційного іспиту.

1. Які вимоги до кандидатів застосовуються у воєнний період?
2. Чи може попереднє дисциплінарне стягнення бути перешкодою для призначення?
3. Яку роль відіграє наставництво після призначення у прифронтових умовах?
4. Який принцип кадрового забезпечення має пріоритет у цій ситуації?

Казус 2 (дисциплінарна відповідальність під час війни)

Прокурор Офісу Генерального прокурора 05 вересня 2025 року в службовому кабінеті грубо образив колегу та застосував до нього фізичну силу (схопив за шию, штовхнув). Інцидент зафіксовано камерами спостереження. Прокурор не визнає вину та стверджує, що «в умовах воєнного стану емоційне навантаження виправдовує його дії». КДКП відкрила дисциплінарне провадження.

1. Які норми Кодексу прокурорської етики порушено?
2. Чи впливає воєнний стан на оцінку дисциплінарного проступку?

3. Яке дисциплінарне стягнення є пропорційним у цій ситуації?

4. Яку роль відіграє прокурорське самоврядування у захисті незалежності прокурора під час розгляду справи?

Казус 3 (звільнення та конфлікт інтересів у воєнний час)

Прокурор окружної прокуратури в прифронтовій зоні одружився з начальницею кадрового підрозділу тієї ж прокуратури. Через пряме підпорядкування близькій особі керівник прокуратури ініціював переведення одного з них. Прокурор відмовляється переводитися, посилаючись на воєнний стан і неможливість залишити напрямок роботи з документування воєнних злочинів.

1. Яка підстава для звільнення або переведення застосовується?

2. Чи може воєнний стан бути винятком із правил щодо несумісності?

3. Які повноваження має кадровий підрозділ у цій ситуації?

Казус 4 (прокурорське самоврядування під час реформи)

У 2026 році Рада прокурорів України розглядає питання про участь у визначенні потреб кадрового забезпечення прокуратури в умовах воєнного стану. Частина прокурорів пропонує звернутися до Верховної Ради з ініціативою тимчасово спростити порядок добору (зменшити стаж, прискорити спеціальну перевірку) через гострий кадровий дефіцит у прифронтових регіонах. Інша частина вважає, що будь-яке спрощення порушить незалежність і доброчесність.

1. Які повноваження має Рада прокурорів України у сфері кадрового забезпечення?

2. Чи може прокурорське самоврядування ініціювати зміни до законодавства у воєнний період?

3. Які принципи (незалежність, доброчесність, систематичне оновлення кадрів) вступають у конфлікт?

Казус 5 (призначення на адміністративну посаду)

Керівник обласної прокуратури призначив на посаду заступника керівника окружної прокуратури прокурора, який має лише 2 роки стажу роботи в галузі права (замість потрібних 3

років для обласного рівня). Кандидат пройшов конкурс КДКП і має позитивну характеристику за результатами роботи з воєнними злочинами.

1. Чи відповідає призначення вимогам Закону?
2. Яку роль відіграють кадрові підрозділи при підготовці такого призначення?
3. Які дії може вжити КДКП або Рада прокурорів України?

Казус 6 (дискримінація та приниження честі під час комунікації з громадянами)

Прокурор окружної прокуратури прифронтової області у 2026 році під час розгляду звернення внутрішньо переміщеної особи (ВПО) з окупованих територій грубо висловився: «Всі ви там на сході однакові, самі винні, що не виїхали раніше». Звернення стосувалося допомоги в оформленні документів для отримання компенсації за зруйноване житло. Громадянин подав дисциплінарну скаргу. Прокурор у поясненнях зазначив, що «просто говорив правду в умовах війни».

1. Які норми Кодексу прокурорської етики порушено (дискримінація, приниження честі та гідності)?
2. Чи є дії прокурора дисциплінарним проступком, передбаченим п. 6 ч. 1 ст. 43 Закону «Про прокуратуру»?
3. Як воєнний стан впливає на оцінку таких дій?
4. Яке стягнення може накласти КДКП з урахуванням суспільної значущості довіри до прокуратури під час війни?

Казус 6 (розголошення інформації та поведінка в соцмережах)

Прокурор Офісу Генерального прокурора у своєму Facebook-пості у 2026 році розкритикував рішення керівництва щодо пріоритетів у розслідуванні воєнних злочинів, використавши образливі висловлювання на адресу колег («бездарні бюрократи»). Пост набрав значного поширення та викликав негативний суспільний резонанс.

1. Які статті Кодексу етики порушено (ст. 21 – неприпустимість дій, що шкодять авторитету прокуратури)?
2. Чи є публічна критика в соцмережах дисциплінарним проступком?
3. Як балансується свобода слова прокурора та обов’язок зберігати авторитет органу?
4. Яке стягнення пропорційне у воєнний період?

Список рекомендованої літератури

1. Бабінська А. В. (2019). Порядок зайняття посади прокурора за законодавством України: зміни у нормативно-правовому регулюванні. *Актуальні проблеми держави і права*, (84), 10-15.

2. Бабінська А. В. (2019). Принципи кадрового забезпечення органів прокуратури. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2(3 (28)), 13-19.

3. Горзов А. П., Устименко В. В. (2014). Актуальні питання кадрового забезпечення в органах прокуратури України. *Європейські перспективи*, (10), 42-46.

4. Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

5. Костенко, С. К. (2025). Дисциплінарна відповідальність прокурорів: національна практика та міжнародний досвід. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*, 112.

6. Лупійчук Д. В. Дисциплінарна відповідальність прокурора в Україні: шляхи вдосконалення. *Актуальні проблеми судового права: матеріали X міжнар. наук.-практ. конф.* (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ; Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юс-тиції ; Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг., суд., правоохорон. органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». – Харків : Право, 2025. С.249 -253.

7. Михайлюк, С. С. (2025). Прокурорське самоврядування: поняття та ознаки. *Аналітично-порівняльне правознавство*, (2), 1105-1111.

8. Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури України. Затверджено Наказом Генерального прокурора 10 лютого 2022 року № 25 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0025905-22#Text>

9. Рішення №124дп-26 Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів про накладення дисциплінарного стягнення на прокурора першого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора Бондаренка О. О. URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2026/03/11/6089>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

4.1. Організаційно-управлінські повноваження керівництва Офісу Генерального прокурора.

4.2. Компетенція структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора, її колегіальних і робочих органів.

4.3. Контрольно-методичні функції Офісу Генерального прокурора.

4.4. Участь Офісу Генерального прокурора та підпорядкованих їй органів у плануванні, розробці й виконанні загальнодержавних і регіональних програм боротьби зі злочинністю, реалізації заходів з протидії злочинності, напрацьованих правоохоронними та іншими заінтересованими органами в процесі спільної діяльності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Порівняйте організаційно-управлінські повноваження Генерального прокурора щодо Офісу Генерального прокурора та щодо обласних прокуратур. У чому полягають відмінності?

2. Складіть схему підпорядкування самостійних структурних підрозділів ОГП (включаючи спеціалізовані прокуратури) станом на 2026 рік згідно з наведеною в матеріалах інформацією.

3. Підготуйте проєкт пункту постанови координаційної наради щодо протидії кіберзлочинності, який би містив конкретні спільні заходи правоохоронних органів.

Практичні завдання

Задача 1

Генеральний прокурор видав наказ, яким затвердив нову структуру Офісу Генерального прокурора та положення про 3 нових департаменти.

Чи має він на це повноваження? Обґрунтуйте відповідь з посиланням на нормативні акти.

Задача 2

Заступник Генерального прокурора, відповідальний за нагляд за органами безпеки, видав вказівку обласним прокурорам щодо порядку здійснення нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю СБУ.

Чи є така вказівка обов'язковою для виконання?

Які організаційно-управлінські повноваження реалізує в даному випадку керівництво ОГП?

Задача 3

Начальник Департаменту організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням органів ДБР виявив системні порушення у процесі підтримання обвинувачення прокурорами цього департаменту.

Які контрольні-методичні заходи він може застосувати?

Який підрозділ ОГП має право провести перевірку діяльності цього департаменту?

Тестові завдання

1. Який нормативний акт є основним для визначення організаційно-управлінських повноважень керівництва Офісу Генерального прокурора?

- А) Кримінальний процесуальний кодекс України;
- Б) Закон України «Про прокуратуру»;
- В) Закон України «Про запобігання корупції»;
- Г) Регламент Кабінету Міністрів України.

2. Хто має право призначати прокурорів на адміністративні посади в органах прокуратури?

- А) Міністр юстиції України;
- Б) Генеральний прокурор;
- В) Голова Верховної Ради України;
- Г) Президент України.

3. Який структурний підрозділ ОГП проводить службові розслідування та дисциплінарні провадження щодо прокурорів?

- А) Департамент міжнародного співробітництва;
- Б) Генеральна інспекція;

- В) Патронатна служба;
- Г) Координаційний центр підтримки потерпілих і свідків.

4. Який документ затверджує структуру Офісу Генерального прокурора?

- А) Постанова Кабінету Міністрів України;
- Б) Наказ Генерального прокурора;
- В) Закон України;
- Г) Рішення Конституційного Суду України;

5. Участь ОГП у координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності ґрунтується на:

- А) ст. 25 Закону України «Про прокуратуру»;
- Б) ст. 121 Конституції України;
- В) ст. 8 КПК України;
- Г) Законі України «Про Національну поліцію».

6. Які повноваження належать Генеральному прокурору?

- А) представництво прокуратури України у зносинах з іноземними прокуратурами;
- Б) призначення та звільнення прокурорів Офісу Генерального прокурора;
- В) затвердження положень про структурні підрозділи ОГП;
- Г) призначення суддів.

7. До самостійних структурних підрозділів Офісу Генерального прокурора належать:

- А) Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП);
- Б) Спеціалізована прокуратура у сфері оборони;
- В) Генеральна інспекція;
- Г) Департамент процесуального керівництва досудовим розслідуванням органів Національної поліції.

8. Які функції виконує Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення?

- А) контроль за виконанням доручень Генерального прокурора;
- Б) розробка методичних рекомендацій для прокурорів;
- В) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- Г) підготовка проектів наказів Генерального прокурора.

9. Які форми участі ОГП у протидії злочинності є основними?

- А) участь у розробці загальнодержавних і регіональних програм протидії злочинності;
- Б) проведення координаційних нарад правоохоронних органів;
- В) прийняття постанов координаційних нарад, обов'язкових для виконання;
- Г) пряме розслідування кримінальних проваджень.

10. Які спеціалізовані прокуратури діють на правах самостійних структурних підрозділів ОГП?

- А) Спеціалізована антикорупційна прокуратура;
- Б) Спеціалізована прокуратура у сфері оборони;
- В) Спеціалізована екологічна прокуратура;
- Г) Військова прокуратура.

Казуси

Казус 1

Під час координаційної наради під головуванням Генерального прокурора було прийнято постанову, якою зобов'язано керівників Національної поліції та ДБР протягом місяця розробити спільний план заходів щодо протидії незаконному обігу зброї в прифронтових регіонах. Керівник Головного управління Національної поліції в одній з областей відмовився виконувати цю постанову, посиляючись на те, що поліція підпорядковується Міністру внутрішніх справ, а не Генеральному прокурору.

- 1. Чи є постанова координаційної наради обов'язковою для виконання?
- 2. Які дії має вжити Генеральний прокурор у разі невиконання постанови?
- 3. Яка правова природа координаційних повноважень прокуратури?

Казус 2

Генеральна інспекція ОГП провела службове розслідування щодо прокурора одного з департаментів Офісу Генерального прокурора за фактом можливого корупційного правопорушення.

За результатами розслідування було підготовлено висновок про наявність підстав для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності.

1. Хто має право застосувати дисциплінарне стягнення до цього прокурора?

2. Які ще повноваження має Генеральна інспекція щодо прокурорів обласних прокуратур?

3. Чи може Генеральний прокурор звільнити прокурора з посади без рішення дисциплінарного органу?

Казус 3

Департамент організаційно-контрольної діяльності підготував проект методичних рекомендацій щодо застосування нової редакції статті 615 КПК України (строки досудового розслідування). Рекомендації були розіслані до всіх обласних прокуратур. У деяких регіонах прокурори ігнорували рекомендації, посилаючись на те, що вони не є нормативно-правовими актами.

1. Чи є методичні рекомендації обов'язковими для виконання?

2. Які контрольно-методичні функції реалізує ОГП у цій ситуації?

3. Які наслідки може мати невиконання методичних рекомендацій Офісу Генерального прокурора?

Список рекомендованої літератури

1. Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

2. Положення про Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення Офісу Генерального прокурора (Зі змінами, внесеними наказами Генерального прокурора та виконувача його обов'язків від 24.05.2022 № 84, від 14.07.2023 № 193, від 13.06.2024 № 143, від 14.01.2025 № 13, від 17.06.2025 № 139)

3. Порядок координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, затверджений наказом Генерального прокурора від 08.02.2021 № 28 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0028905-21#Text>

4. Регламент Офісу Генерального прокурора. Затверджено Наказом Генерального прокурора України від 22 лютого 2022 року № 35 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#n10>

5. Шкіднюк В. І. Напрямки та межі взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні. Форум права № 2/2025. С. 182-189

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОКРУЖНИХ ТА ОБЛАСНИХ ПРОКУРАТУР

5.1. Планування роботи в прокуратурі: поняття, мета, правові підстави. Співвідношення планування з основними принципами прокурорської діяльності.

5.2. Керівник у системі органів обласних і окружних прокуратур: поняття, загальна характеристика, організаційно-правові засади діяльності. Організаційна культура колективу та роль керівника підрозділу у формуванні належної організаційної культури. Компетенція та службові обов'язки керівника структурного підрозділу.

5.3. Галуzeвий підрозділ відповідного рівня прокуратури: поняття і загальна характеристика. Організаційно-правові підстави діяльності галуzeвого підрозділу, його компетенція, службові обов'язки співробітників. Форми та методи діяльності галуzeвого підрозділу. Специфіка контрольно-методичних повноважень галуzeвого підрозділу щодо підпорядкованих прокуратур.

Тестові завдання

1. Що таке планування роботи в органах прокуратури?

- А) самостійна процесуальна функція прокурора;
- Б) управлінська діяльність, спрямована на впорядкування виконання завдань, розподіл обов'язків і підвищення результативності;
- В) винятково складання графіка відпусток працівників;
- Г) функція виключно Генерального прокурора України.

2. Який принцип планування обов'язковий, але недостатній без принципу науковості?

- А) законності;
- Б) ефективності;
- В) гласності;
- Г) незалежності.

3. Які форми планування роботи застосовуються в органах прокуратури?

- А) лише довгострокове (на 5 років);
- Б) довгострокове (стратегічне) та короткострокове (квартальне, місячне, оперативне);

- В) тільки оперативне планування;
- Г) виключно річні плани без коригування.

4. На який період зазвичай складаються плани для Офісу Генерального прокурора та обласних прокуратур?

- А) на місяць;
- Б) на квартал;
- В) на 5 років;
- Г) на 10 років.

5. Який принцип планування передбачає адаптацію планів до змін умов?

- А) конкретність;
- Б) безперервність;
- В) чкоординованість;
- Г) об'єктивність.

6. Яка основна мета планування роботи в прокуратурі?

- А) збільшення кількості кримінальних проваджень;
- Б) підвищення ефективності виконання функцій прокуратури та оптимізація використання ресурсів;
- В) скорочення штату працівників;
- Г) звітність перед місцевими радами.

7. Чи може планування порушувати принцип незалежності прокурорів?

- А) так, у частині процесуальних рішень;
- Б) ні, планування стосується лише організаційних заходів і не втручається в процесуальну самостійність;
- В) так, якщо керівник вважає це доцільним;
- Г) тільки в окружних прокуратурах.

8. Який принцип прокурорської діяльності найбільш яскраво проявляється через ієрархічне підпорядкування планів нижчих прокуратур вищим?

- А) гласність;
- Б) єдність та централізація системи прокуратури;
- В) справедливість;
- Г) неупередженість.

9. Хто є керівником обласної прокуратури?

- А) Генеральний прокурор України;
- Б) Прокурор області (АР Крим, м. Києва, м. Севастополя);
- В) Начальник управління обласної прокуратури;
- Г) Перший заступник прокурора області.

10. Скільки заступників може мати керівник обласної прокуратури?

- А) не більше одного;
- Б) не більше трьох;
- В) не більше п'яти;
- Г) кількість не обмежена.

11. Яка ключова ознака керівника у системі обласних і окружних прокуратур?

- А) виключно процесуальний статус;
- Б) подвійний статус: прокурор + організаційно-управлінські повноваження;
- В) статус державного службовця;
- Г) відсутність підпорядкування.

12. Чи має право керівник прокуратури давати вказівки підлеглому прокурору щодо кваліфікації злочину у конкретній справі?

- А) так, у будь-якому випадку;
- Б) ні, це порушує принцип незалежності прокурорів;
- В) так, тільки у письмовій формі;
- Г) так, якщо це передбачено планом.

13. Що таке організаційна культура колективу прокуратури?

- А) система спільних цінностей, норм, переконань і зразків поведінки працівників;
- Б) набір посадових інструкцій;
- В) лише традиції святкування днів народження;
- Г) правила внутрішнього трудового розпорядку.

14. Хто безпосередньо формує організаційну культуру в структурному підрозділі?

- А) Генеральний прокурор;
- Б) Керівник структурного підрозділу (начальник управління/відділу);
- В) державні службовці підрозділу;
- Г) тільки кадровий відділ.

15. Що означає галузевий підрозділ прокуратури?

- А) підрозділ, створений за територіальним принципом;
- Б) структурний підрозділ, створений за предметно-галузевим (функціональним) принципом;
- В) підрозділ, що займається тільки кадрами;
- Г) підрозділ, який існує лише в окружних прокуратурах.

16. Яка основна відмінність галузевого підрозділу від окружної прокуратури?

- А) галузевий підрозділ діє за територіальним принципом;
- Б) галузевий підрозділ діє за функціональним (галузевим) принципом спеціалізації;
- В) галузевий підрозділ не має керівника;
- Г) галузевий підрозділ не займається аналітичною роботою.

17. Яке з переліченого НЕ входить до компетенції галузевого підрозділу?

- А) розробка методичних рекомендацій;
- Б) безпосереднє здійснення процесуального керівництва у всіх справах;
- В) контроль за діяльністю нижчих прокуратур на закріпленому напрямі;
- Г) узагальнення практики застосування законодавства.

18. Який метод діяльності галузевого підрозділу є основним для підвищення якості роботи нижчих прокуратур?

- А) притягнення до дисциплінарної відповідальності;
- Б) методичний (розробка рекомендацій, семінари, обмін досвідом);
- В) фінансового стимулювання;
- Г) судового оскарження.

19. Що є специфікою контрольно-методичних повноважень галузевого підрозділу?

- А) право скасовувати процесуальні рішення прокурорів нижчого рівня;
- Б) поєднання контролю та методичної допомоги без втручання в процесуальну самостійність;
- В) повне заміщення окружних прокуратур;
- Г) право призначати керівників окружних прокуратур.

20. Яка форма контролю галузевого підрозділу є найбільш поширеною?

- А) комплексні, цільові та вибіркові перевірки;
- Б) тільки документальні перевірки;
- В) тільки заслуховування на нарадах;
- Г) тільки фінансові аудити.

21. Який принцип планування вимагає, щоб усі заходи відповідали Конституції та законам України?

- А) науковість;
- Б) законність;
- В) конкретність;
- Г) гласність.

22. У якому випадку планування сприяє принципу гласності діяльності прокуратури?

- А) коли плани є повністю секретними;
- Б) коли результати виконання планів відображаються в аналітичних звітах (з урахуванням обмежень);
- В) коли плани не затверджуються;
- Г) коли плани складаються лише усно.

23. Хто здійснює повноваження керівника окружної прокуратури у разі його відсутності?

- А) Генеральний прокурор;
- Б) Перший заступник, а за його відсутності – один із заступників;
- В) Керівник обласної прокуратури;
- Г) Начальник кадрового відділу.

24. Яка роль керівника структурного підрозділу в організаційній культурі?

- А) не впливає на культуру колективу;
- Б) відіграє ключову роль у формуванні та підтримці належної організаційної культури;
- В) лише контролює виконання посадових інструкцій;
- Г) відповідає тільки за технічний персонал.

25. Який з наведених методів НЕ є характерним для діяльності галузевого підрозділу?

- А) аналітико-інформаційні;
- Б) контролю та нагляду;
- В) прямого процесуального тиску на підлеглих прокурорів;
- Г) методичні та освітні.

26. Яка форма діяльності галузевого підрозділу є процесуальною?

- А) розробка Положення про підрозділ;
- Б) підтримання публічного обвинувачення в суді (у межах компетенції);
- В) складання квартального плану;
- Г) проведення інвентаризації.

27. Що є основою науковості планування в прокуратурі?

- А) врахування лише статистичних показників;
- Б) всебічне пізнання об'єктивних закономірностей, аналіз стану законності та криміногенної обстановки;
- В) копіювання планів минулого року;
- Г) зміна планів щотижня.

28. Який документ визначає конкретну компетенцію галузевого підрозділу?

- А) Конституція України;
- Б) Положення про структурний підрозділ (затверджується керівником прокуратури);
- В) Кримінальний процесуальний кодекс;
- Г) Закон «Про державну службу».

29. Яке зі співвідношень планування з принципами прокурорської діяльності є правильним?

- А) планування є самостійною функцією, що стоїть вище за принципи;
- Б) планування є інструментом реалізації принципів прокурорської діяльності;
- В) планування суперечить принципу незалежності прокурорів;
- Г) планування не пов'язане з принципами діяльності.

30. Яка головна відмінність контрольно-методичних повноважень галузевого підрозділу від повноважень керівника органу прокуратури?

- А) галузевий підрозділ має право безпосередньо втручатися в процесуальні рішення;
- Б) контрольно-методичні повноваження спрямовані на організаційно-методичну допомогу та контроль якості без порушення процесуальної самостійності;
- В) галузевий підрозділ не має права проводити перевірки;
- Г) галузевий підрозділ не взаємодіє з нижчими прокуратурами.

Казуси

Казус 1. Планування та незалежність прокурорів (5.1 + 5.2)

Ситуація: Керівник обласної прокуратури (прокурор області) затверджує квартальний план роботи для всіх окружних прокуратур регіону. У плані передбачено такі заходи:

Пункт 1.2: «Усі прокурори окружних прокуратур зобов'язані до 15-го числа кожного місяця узгоджувати з керівником обласної прокуратури або його заступником клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою у справах про корупційні злочини».

Пункт 2.3: «Провести семінар з обміну позитивним досвідом щодо застосування нових положень КПК щодо спеціальних досудових розслідувань (ст. 216 КПК)».

Пункт 3.1: «Галузевому управлінню нагляду за досудовим розслідуванням провести вибіркову перевірку 15 кримінальних проваджень у трьох окружних прокуратурах з високим навантаженням».

Через два місяці виконання плану становить лише 65%. Керівник окружної прокуратури №1 пояснює це перевантаженням прокурорів (середнє навантаження – 85 проваджень на одного прокурора) і просить внести зміни до плану. Керівник обласної прокуратури відмовляє, посилаючись на «централізацію системи» та необхідність жорсткого контролю.

1. Чи відповідає пункт 1.2 плану принципам планування (законність, конкретність, науковість) та принципу незалежності прокурорів (ст. 3 Закону «Про прокуратуру»)? Чому? Які саме гарантії незалежності (ст. 16 Закону) порушуються?

2. Які елементи плану є законними та доцільними? Як правильно сформулювати організаційні заходи, щоб вони не втручалися в процесуальну самостійність прокурора у конкретній справі?

3. Як принцип єдності та централізації системи прокуратури співвідноситься з незалежністю прокурорів у цьому випадку? Запропонуйте альтернативний варіант формулювання пункту 1.2.

4. Яку роль відіграє організаційна культура колективу у виконанні плану? Які заходи міг би вжити керівник обласної прокуратури для її зміцнення?

Казус 2. Роль керівника структурного підрозділу та організаційна культура

Ситуація: Начальник галузевого відділу підтримання публічного обвинувачення в обласній прокуратурі (прокурор, який обіймає адміністративну посаду) надіслав усім окружним прокуратурам «методичний лист» з детальним алгоритмом дій прокурора в суді при розгляді клопотань про продовження строку тримання під вартою (з прикладами формулювань обвинувальних промов і рекомендаціями щодо тактики).

Через місяць він ініціював цільову перевірку у двох окружних прокуратурах. Під час перевірки виявлено, що один із прокурорів окружної прокуратури у конкретній справі не дотримувався «рекомендованого алгоритму» і зайняв позицію, яка відрізнялася від запропонованої в листі (прокурор вважав, що обвинувачення недостатньо обґрунтоване). Начальник відділу підготував доповідну записку керівнику обласної прокуратури з пропозицією притягнути цього прокурора до дисциплінарної відповідальності «за невиконання методичних рекомендацій та низьку якість підтримання обвинувачення».

У колективі відділу та окружних прокуратурах почали поширюватися скарги на «формалізм», «тиск на процесуальні рішення» та зниження мотивації. Деякі прокурори почали уникати складних справ.

1. Які форми та методи діяльності галузевого підрозділу використано правильно, а які – ні? Де проходить межа між методичним керівництвом (рекомендаціями) та незаконним втручанням у незалежність прокурора?

2. Чи мав право начальник галузевого відділу пропонувати дисциплінарну відповідальність за «невідповідність рекомендаціям»? Обґрунтуйте з посиланням на повноваження керівника структурного підрозділу та принципи ст. 3 Закону.

3. Проаналізуйте вплив дій начальника відділу на організаційну культуру колективу. Які негативні наслідки виникають і як керівник підрозділу повинен формувати належну організаційну культуру (етичні стандарти, запобігання вигоранню, згуртованість)?

4. Запропонуйте правильний алгоритм дій галузевого підрозділу в подібній ситуації (методична допомога + контроль).

Казус 3. Контрольно-методичні повноваження галузевого підрозділу та планування

Ситуація: У зв'язку зі зростанням кількості злочинів у сфері економіки в регіоні галузеве управління представництва інтересів держави в суді обласної прокуратури проводить комплексну перевірку окружних прокуратур. Під час перевірки виявлено:

Низький відсоток задоволення позовів (45% замість середнього по області 72%).

Формальне складання позовних заяв без глибокого аналізу доказів.

Невиконання окремих пунктів квартального плану окружними прокуратурами.

За результатами перевірки управління направляє окружним прокуратурам: а) акт перевірки з переліком недоліків; б) детальні методичні рекомендації з алгоритмами підготовки позовів у справах про стягнення збитків від корупційних правопорушень; в) пропозицію керівнику обласної прокуратури внести зміни до плану роботи (додати обов'язкові щомісячні звіти прокурорів окружних прокуратур про кожну позовну заяву).

Керівник однієї з окружних прокуратур оскаржує акт перевірки, стверджуючи, що галузевий підрозділ «перевищує повноваження», втручається в самостійність прокурорів і створює додаткове навантаження, яке не враховує реальні кадрові ресурси.

1. Яка специфіка контрольно-методичних повноважень галузевого підрозділу? Чи правомірно поєднано в цій ситуації контроль і методичну допомогу?

2. Чи може галузевий підрозділ пропонувати зміни до плану роботи окружних прокуратур? Як це співвідноситься з принципами планування (безперервність, скоординованість, об'єктивність)?

3. Чи порушено принцип незалежності прокурорів? Якщо так – у чому саме? Якщо ні – чому дії управління є законними?

4. Як керівник обласної прокуратури повинен реагувати на скаргу керівника окружної прокуратури? Які заходи щодо оптимізації ресурсів і зміцнення організаційної культури варто застосувати?

Казус 4. Комплексний

Ситуація: Керівник окружної прокуратури у невеликому районі через хворобу першого заступника тимчасово виконує його обов'язки самостійно. У цей період галузевий відділ обласної прокуратури (з протидії корупції) надсилає доручення провести позапланову перевірку певної категорії справ і надати детальний звіт з аналізом кожної процесуальної дії прокурорів. Одночасно керівник окружної прокуратури затверджує зміни до місячного плану, які передбачають додаткові навантаження на двох молодих прокурорів (без їхньої згоди). Один із прокурорів звертається до Ради прокурорів зі скаргою на тиск.

1. Які організаційно-правові засади діяльності керівника окружної прокуратури в умовах відсутності заступника?

2. Чи правомірне доручення галузевого підрозділу? Які форми та методи діяльності тут застосовані?

3. Як забезпечити баланс між централізацією, плануванням і незалежністю прокурорів?

4. Яку роль відіграє організаційна культура у запобіганні таким конфліктам?

Список рекомендованої літератури

1. Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
2. Наказ Генерального прокурора №365 від 07.08.2020 «Про загальні засади організації роботи в органах прокуратури України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0365905-20#Text>
3. Організація роботи прокуратури міста, району. Методичний посібник з організації роботи в міських, районних прокуратурах. Х.: Право, 2008. 352 с.
4. Сухонос В. Сутність принципів планування діяльності органів прокуратури України. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_KPD/Sukhonos_045.pdf

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ДІЛОВОДСТВА, ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ

6.1. Загальна характеристика діловодства та документообігу в прокуратурі, правове регламентування цього виду діяльності.

6.2. Організація діловодства в органах прокуратури: приймання та реєстрація вхідної кореспонденції, розгляд і виконання документів, контроль за виконанням документів; порядок обробки та надсилання вихідної кореспонденції.

6.3. Документування управлінської діяльності органів прокуратури. Відповідність службових документів державним, галузевим і мовним стандартам. Складання номенклатури справ. Формування справ і наглядових проваджень. Облік документообігу. Порядок приймання-передачі майна та документів прокуратури.

Тестові завдання

1. Що таке діловодство в органах прокуратури?

- А) лише реєстрація вхідних документів;
- Б) сукупність процесів, що забезпечують документування управлінської інформації та організацію роботи зі службовими документами;
- В) тільки архівне зберігання документів;
- Г) лише робота з електронними документами.

2. Який нормативний акт є основним спеціальним документом, що регулює діловодство в органах прокуратури України?

- А) Закон України «Про прокуратуру»;
- Б) Тимчасова інструкція з діловодства в органах прокуратури України (наказ Генерального прокурора № 27 від 12.02.2019);
- В) ДСТУ 4163:2020;
- Г) Правила організації діловодства Мін'юсту № 1000/5.

3. Яка система є обов'язковою для ведення електронного документообігу в органах прокуратури?

- А) «Діловодство»;
- Б) ІС «СЕД» (Система електронного документообігу органів прокуратури України);
- В) «Електронний суд»;
- Г) «Прокурор».

4. Хто несе відповідальність за стан діловодства в прокуратурі?

- А) лише служба діловодства;
- Б) керівник прокуратури та спеціальні підрозділи (відділи документального забезпечення);
- В) кожен прокурор самостійно;
- Г) Міністерство юстиції.

5. У який спосіб здійснюється приймання документів у неробочий час у місцевих прокуратурах?

- А) через електронну пошту;
- Б) черговим працівником;
- В) через ІС «СЕД» автоматично;
- Г) документи не приймаються.

6. Який контроль за виконанням документів є обов'язковим у прокуратурі?

- А) тільки відомчий;
- Б) тільки централізований;
- В) централізований і відомчий;
- Г) контроль не обов'язковий.

7. Який стандарт є основним для оформлення організаційно-розпорядчої документації в органах прокуратури станом на 2026 рік?

- А) ДСТУ 4163-2003;
- Б) ДСТУ 4163:2020;
- В) ДСТУ 4163:2019;
- Г) ГОСТ 6.38-90.

8. Що таке номенклатура справ?

- А) перелік усіх документів прокуратури;
- Б) систематизований перелік назв справ із зазначенням строків зберігання;
- В) список працівників прокуратури;
- Г) перелік наглядових проваджень.

9. Хто затверджує зведену номенклатуру справ прокуратури?

- А) Обласний державний архів;
- Б) Керівник прокуратури (наказом);
- В) Служба діловодства;
- Г) Експертна комісія.

10. Яка форма групування документів застосовується для звернень громадян, перевірок, представництва інтересів держави в суді?

- А) справа;
- Б) наглядове провадження (н/п);
- В) кримінальне провадження;
- Г) журнал.

11. У який термін служба діловодства зобов'язана завести наглядове провадження після реєстрації документів (за загальним правилом)?

- А) протягом 1 дня;
- Б) не пізніше 5 днів;
- В) протягом 10 днів;
- Г) протягом місяця.

12. Яка мова є обов'язковою для ведення діловодства в органах прокуратури?

- А) румунська;
- Б) англійська;
- В) державна (українська);
- Г) за вибором керівника.

13. Що є підставою для заведення наглядового провадження?

- А) автоматична реєстрація в ІС «СЕД»;
- Б) письмова вказівка керівника «Завести н/п»;
- В) усне доручення;
- Г) заява громадянина.

14. Який реквізит обов'язково проставляється на документі під час реєстрації в ІС «СЕД»?

- А) печатка;
- Б) штамп (штрих-код) та реєстраційний номер;
- В) гербова печатка;
- Г) електронна печатка.

15. Чи можна формувати одну справу з документів, що мають різний строк зберігання?

- А) можна в будь-якому випадку;
- Б) заборонено (крім тимчасових справ);
- В) можна тільки за рішенням керівника;
- Г) можна тільки в електронній формі.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть перелік основних нормативно-правових актів, які регулюють діловодство в органах прокуратури (не менше 7 позицій).

2. Порівняйте діловодство в органах прокуратури та в органах виконавчої влади. Назвіть не менше 5 особливостей, характерних саме для прокуратури.

3. Підготуйте схему руху вхідного документа в прокуратурі (від моменту надходження до передачі у справу або архів).

4. Складіть фрагмент номенклатури справ для відділу документального забезпечення окружної прокуратури (5–7 позицій справ).

5. Опишіть порядок дій працівника служби діловодства при надходженні паперового документа термінового характеру у неробочий час.

6. Які реквізити обов'язково повинні міститися в реєстраційно-моніторинговій картці ІС «СЕД»?

7. Складіть таблицю порівняння «Справа» та «Наглядове провадження» за критеріями: призначення, порядок заведення, строки формування, особливості обліку.

8. Підготуйте коротку інструкцію (пам'ятку) для нового працівника служби діловодства щодо правил оформлення документів відповідно до ДСТУ 4163:2020.

9. Опишіть порядок приймання-передачі документів і майна при звільненні/призначенні керівника прокуратури.

10. Які документи належать до документів з обмеженим доступом у прокуратурі? Назвіть правила їх обліку та зберігання.

Казуси

Казус 1. Приймання документів у неробочий час

До окружної прокуратури м. Новоселиця 31 грудня 2025 року о 22:40 надійшов паперовий конверт із позначкою «Терміново». У конверті – скарга громадянина на бездіяльність поліції щодо захисту його майнових прав з вимогою негайного прокурорського реагування. Чергового працівника на місці не було. Документ прийняв помічник прокурора, який перебував на чергуванні, розкрив конверт, ознайомився зі змістом і поклав документ у сейф до ранку. Наступного робочого дня (2 січня 2026 року, оскільки 1 січня – вихідний) документ був переданий до служби діловодства лише о 11:30.

1. Чи правильно діяли працівники прокуратури?
2. Які порушення правил діловодства було допущено?
3. Який правильний порядок приймання та реєстрації таких документів?
4. Хто несе відповідальність за допущені порушення?
5. Які можливі наслідки для прокурора, якщо скарга містила реальні порушення закону?

Казус 2. Контроль за виконанням документів

Керівник відділу нагляду за додержанням законів у кримінальному провадженні отримав доручення Генерального прокурора (вхідний № 01-12/256 від 05.02.2026) із чітко встановленим строком виконання – 10 днів. Керівник відділу вважає строк завищеним і не ставить документ на контроль у ІС «СЕД», мотивуючи це тим, що «виконаємо швидше». Виконавець здав документ з відміткою про виконання лише на 18-й день.

1. Чи мав право керівник підрозділу не ставити документ на контроль?
2. Які види контролю існують у діловодстві прокуратури?
3. Які порушення допущено в даній ситуації?
4. Які заходи реагування може застосувати служба діловодства та керівництво прокуратури?

Казус 3. Формування справ з документами різного строку зберігання

Під час перевірки стану діловодства виявлено, що в одній справі (індекс 05-12) зібрано документи зі строком зберігання «постійно» (накази керівника прокуратури) та документи зі строком зберігання 5 років (службові записки та довідки). Обкладинка справи оформлена правильно, внутрішній опис ведеться.

1. Чи допустимо таке формування справи?
2. Які правила формування справ встановлені Тимчасовою інструкцією?
3. Які дії повинна вжити служба діловодства після виявлення порушення?
4. Як правильно слід було сформувати ці документи?

Казус 4. Підстава для заведення наглядового провадження

Прокурор окружної прокуратури під час наради усно доручив старшому помічнику: «Заведи наглядове провадження щодо перевірки законності дій керівництва ТОВ «Агро». Старший помічник передав доручення службі діловодства. Служба діловодства відмовилася заводити н/п, посилаючись на відсутність письмової вказівки прокурора. Прокурор назвав це «бюрократією».

1. Чи правомірна відмова служби діловодства?
2. Яка встановлена процедура заведення наглядового провадження?
3. Які ризики виникають при усному дорученні?
4. Як повинен діяти прокурор у такій ситуації?

Казус 5. Прострочення виконання документа

Документ, зареєстрований в ІС «СЕД» 10 січня 2026 року під № 01-03/45, мав строк виконання до 24 січня 2026 року. Виконавець (прокурор відділу) повернув його до служби діловодства лише 20 березня 2026 року з відміткою «Виконано» без будь-яких пояснень щодо прострочення у 55 днів. У реєстраційно-моніторинговій картці відсутні відмітки про продовження строку.

1. Які порушення допущено виконавцем?
2. Які функції централізованого та відомчого контролю не були виконані?
3. Які дисциплінарні наслідки можуть настати для виконавця?
4. Що повинна була зробити служба діловодства протягом цього періоду?

Казус 6. Номенклатура справ без погодження з архівом

Зведена номенклатура справ окружної прокуратури на 2026 рік була затверджена наказом керівника 25 грудня 2025 року, але не була погоджена з обласним державним архівом. Служба діловодства вже почала формувати справи відповідно до цієї номенклатури.

1. Чи можна користуватися такою номенклатурою справ?
2. Який встановлений порядок затвердження номенклатури?
3. Які наслідки може мати відсутність погодження з архівним органом?
4. Які дії потрібно вжити негайно?

Казус 7. Порушення вимог до оформлення документів

Працівник служби діловодства підготував проект наказу керівника прокуратури. Документ оформлений державною мовою, але для основного тексту використано шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5. Усі інші документи в прокуратурі оформлені шрифтом розміром 12–13. Крім того, заголовки до тексту відсутні.

1. Чи є порушення державних стандартів?
2. Які саме вимоги ДСТУ 4163:2020 порушено?
3. Чи може такий документ бути підписаний керівником?
4. Які дії повинна вжити служба діловодства перед поданням документа на підпис?

Казус 8. Приймання-передача документів при зміні керівника

Після звільнення керівника окружної прокуратури його перший заступник відмовився проводити формальну процедуру приймання-передачі справ, документів і матеріальних цінностей. Він мотивував це тим, що «всі важливі документи ведуться в електронній формі в ІС «СЕД», а паперові справи знаходяться в

службі діловодства». Новий керівник наполягає на проведенні приймання-передачі.

1. Чи правомірна відмова заступника?
2. Які документи та майно підлягають обов'язковій передачі?
3. Який порядок приймання-передачі встановлено нормативними актами?
4. Які ризики виникають при відмові від проведення цієї процедури?

Список рекомендованої літератури:

1. Тимчасова інструкція з діловодства в органах прокуратури України. (Зі змінами, внесеними наказом Генерального прокурора від 28.12.2019 № 366) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027900-19#Text>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача, визначається навчальним планом і становить 66,6% загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення даної дисципліни. Адже повноцінне оволодіння навчальним матеріалом передбачає систематичну постійну роботу здобувачів для закріплення знань.

Проходження курсів за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідними сертифікатами (з можливістю верифікації їх справжності на таких онлайн-платформах).

Послідовність і зміст розділів, визначених навчальною програмою, а також перелік питань для самоконтролю забезпечують цілісність лекційного і практичного засвоєння матеріалу. Необхідно перетворити здобувача вищої освіти з пасивного споживача знань на активного їх творця, здатного сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат та фахове застосування. Досвід постійної роботи здобувачів стане не тільки важливою формою навчального процесу та визначиться розширенням знань з дисципліни «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності», а й стане основою творчого саморозвитку фахівця у процесі трудової діяльності.

Самостійна робота – це форма навчання, в якій здобувач засвоює необхідні знання, опановує уміннями і навиками, навчається планомірно і систематично працювати, мислити, формує свій стиль розумової діяльності

Самостійна робота над навчальною дисципліною «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності» може включати:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- підготовка до виступу на практичних заняттях;

- систематизацію вивченого матеріалу перед модуль-контролем та заліком;
- опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
- переклад іноземних джерел встановленої тематики;
- розв'язування практичних задач та казусів.

Методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів передбачає засоби самоконтролю (питання та завдання для самоконтролю). Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів також передбачає використання інформаційних технологій.

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, науковою літературою та періодичними виданнями.

Методи навчання (гр. «*methodos*» – шлях пізнання, спосіб знаходження істини) – це впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності педагога й студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів і засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання – це складова методу, конкретні дії педагога й студентів, спрямовані на реалізацію вимог тих чи тих методів. Засоби навчання – це різноманітне навчальне обладнання, що використовується у системі пізнавальної діяльності (книги, письмове приладдя, лабораторне обладнання, технічні засоби).

З метою забезпечення викладання навчальної дисципліни «Процесуальне керівництво прокурора» використовуються методи і засоби навчання, передбачені Положенням про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №12 від 02 вересня 2024 року)

<https://www.chnu.edu.ua/universitytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu> та метод розв'язання казусу.

Навчання та викладання побудоване на компетентнісному і студентоцентричному підходах, принципах академічної свободи

і академічної доброчесності. Базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у формах лекцій, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи, міні-досліджень здобувачів вищої освіти за індивідуальною траєкторією (ІНДЗ).

Текст ІНДЗ повинен бути оригінальним і відповідати правилам академічної доброчесності, що діють у ЧНУ імені Юрія Федьковича («Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhenni-a-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>). Перевірка наукових робіт на наявність академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів за допомогою однієї або декількох програм, на які Університет має ліцензії або угоду на використання.

Основні методи навчання та викладання:

- методи організації та проведення навчально-пізнавальної діяльності: вербальні (словесні), наочні, проблемно-пошукові, індуктивно-дедуктивні;
- методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності, навчальні дискусії, бінарні методи навчання;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні: опитування, тестування, есе;
- кейс-метод;
- метод «мозкового штурму»;
- робота в малих групах;
- ділова гра.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

Кумулятивний метод: 50% майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає методом додавання балів, одержаних ним на кожному практичному занятті. Ще 50% майбутньої підсумкової оцінки з навчальної дисципліни студент набирає під час надання усної відповіді та вирішення казусів.

Максимальна кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики
Середня кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики

Мінімальна кількість балів за тему практичного заняття	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками/не в повному обсязі.
0 балів за тему практичного заняття	здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

На заліку здобувач може отримати від 0 до 50 балів.

Бали поточного та підсумкового контролю підсумовуються (кількість балів за М1 + кількість балів за М2 + кількість балів за залік). Максимальна кількість балів, зароблених здобувачем може бути 100 балів.

- оцінка **«А»/«зараховано»** – здобувач повною мірою розкриває питання, винесені для аудиторного та самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити;
- оцінка **«В»/«зараховано»** – загалом рівень знань здобувача відповідає викладеному, але він припускається певних помилок при розв'язанні завдань, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;
- оцінка **«С»/«зараховано»** – загалом рівень знань здобувача відповідає викладеному, але він припускається грубих помилок при розв'язанні завдань, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;
- оцінка **«D»/«зараховано»** – здобувач розкриває питання у

загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;

- оцінка «Е»/«**зараховано**» — здобувач намагається розкрити питання у загальних рисах, узагальному розуміє їх сутність, у висновках припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;
- оцінка «Fх»/«**не зараховано**» — здобувач не може відповісти на поставлені запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності питань, не може зробити висновки.

Шкала оцінювання

Максимальна кількість балів Залік 50 балів	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії оцінювання знань студентів
Відмінно 45-50	A (90-100)	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, аргументовано його викладає під час усної та письмової відповідей. Наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу. Здатний розв'язувати ускладнені кейси (казуси), завдання та вміє використовувати при цьому належним чином нормативну базу, судову практику (вітчизняну та європейську). Володіє відповідною науково-правовою термінологією. Показав високий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.

Добре 39-44	В (80-89)	Студент достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей. Здатний розв'язувати кейси (казуси), завдання із посиленням на положення нормативно-правових актів та судову практику. На достатньому рівні володіє відповідною науково-правовою термінологією. Проте, під час усної відповіді, вирішення практичних завдань, казусів інколи не вистачає аргументації, послідовності у викладі матеріалу. Допускається окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок. Показав достатній рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Добре 33-38	С (70-79)	Студент демонструє загалом добрі знання навчального матеріалу. Під час усних та письмових відповідей робить помітні помилки, неточності. Не вміє робити певні узагальнення та висновки. Може самостійно розв'язувати стандартні, типові кейси (казуси), завдання, що не потребують детального аналізу нормативно-правових актів та судової практики. Частково володіє відповідною науково-правовою термінологією. Показав базовий рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.

Задовільно 27-32	D (60-69)	Студент демонструє посередні знання навчального матеріалу, викладає його основний зміст, але без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування, аргументації та використання усіх необхідних нормативно-правових актів та основної літератури. Під час усних і письмових відповідей допускається суттєвих неточностей та помилок, внаслідок чого відповідь є неповною. В мінімальному обсязі опрацьовує рекомендовану літературу. Може самостійно розв'язувати кейси (казуси), завдання низького рівня складності. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Показав посередній рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.
Задов. 21-26	E (50-59)	Студент демонструє мінімальний рівень знань навчального матеріалу. Під час усних та письмових відповідей узагальнення та висновки відсутні, не орієнтується в базових для навчального курсу нормативно-правових актах. Може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання за зразком. В мінімальному обсязі опрацьовує основну літературу. Володіє лише базовою науково-правовою термінологією. Показав досить низький рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.

Неза- довільно 16-20	Fx (35-49)	Студент не засвоїв навчальний матеріал курсу, дає неправильні відповіді на більшість поставлених теоретичних, практичних запитань. Під час усної та письмової відповідей демонструє елементарну, фрагментарну обізнаність з правових питань. У відповіді цілком відсутня самостійність, лише за допомогою викладача може сформулювати основні положення курсу. Володіє лише незначною частиною базової науково-правової термінології. Не може самостійно розв'язати найпростіші, типові казуси (кейси), завдання. Рівень розвитку навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики – примітивний.
Неза- довільно 0-15	F (1-34)	Студент не засвоїв навчальний матеріал з курсу, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання та пасивно поводить себе на практичних заняттях. Володіє лише окремими основними правовими термінами. Не вміє розв'язувати найпростіші типові казуси (кейси), завдання. Не проявляє навичок самостійного мислення і викладення власних думок під час написання есе з правової проблематики.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;

- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання індивідуальних завдань.

Формами підсумкового контролю є залік.

ПЕРЕЛІК ЗАЛІКОВИХ ПИТАНЬ

1. Предмет і система навчального курсу «Організаційно-правові основи прокурорської діяльності».
2. Місце прокуратури в системі органів державної влади України згідно з Конституцією.
3. Правові основи діяльності прокуратури України: ієрархія нормативно-правових актів.
4. Конституційні засади діяльності прокуратури (ст. 131-1 Конституції України).
5. Вплив конституційної реформи 2016 року на статус і функції прокуратури.
6. Загальнотеоретичні положення прокурорського нагляду: поняття, ознаки, відмінність від інших видів контролю.
7. Функції прокуратури України: конституційний і законодавчий перелік.
8. Скасування функції загального нагляду: причини, наслідки та європейські стандарти.
9. Представництво інтересів держави в суді: виключні випадки та порядок (ст. 2 Закону «Про прокуратуру»).
10. Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах (перехідні положення).
11. Історія зародження прокуратури: основні етапи розвитку в Європі та світі.
12. Етапи розвитку прокуратури на українських землях (1722–1917 рр., 1917–1921 рр., радянський період, незалежна Україна).
13. Завдання прокуратури України згідно зі ст. 2 Закону «Про прокуратуру».
14. Принципи діяльності органів прокуратури: перелік і зміст (ст. 3 Закону «Про прокуратуру»).
15. Принцип незалежності прокурорів: гарантії та межі.
16. Принцип централізації та єдності системи прокуратури.
17. Принцип верховенства права, законності, справедливості, неупередженості та об'єктивності.
18. Політична нейтральність прокуратури та презумпція невинуватості.
19. Система і структура органів прокуратури України (станом на 2026 рік).

20. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП): статус, функції, особливості.

21. Організація кадрової роботи в органах прокуратури: основні принципи.

22. Органи прокурорського самоврядування: поняття, мета, ознаки.

23. Рада прокурорів України: повноваження та роль у забезпеченні незалежності.

24. Порядок зайняття посади прокурора: етапи добору через КДКП.

25. Вимоги до кандидатів на посаду прокурора різних рівнів (стаж, освіта, громадянство).

26. Призначення прокурора на адміністративну посаду: порядок і вимоги.

27. Дисциплінарна відповідальність прокурорів: підстави, види стягнень, органи, що накладають.

28. Кодекс професійної етики та поведінки прокурора: ключові вимоги.

29. Звільнення прокурора з посади: вичерпний перелік підстав.

30. Повноваження кадрових підрозділів органів прокуратури.

31. Наставництво для прокурорів без досвіду роботи.

32. Спеціальна перевірка кандидатів на посаду прокурора (антикорупційний аспект).

33. Гарантії незалежності прокурорів у воєнний стан.

34. Прокурорське самоврядування як форма професійної децентралізації.

35. Організація роботи з кадрами: формування резерву, атестація, підвищення кваліфікації.

36. Організаційно-управлінські повноваження Генерального прокурора та його заступників.

37. Структура Офісу Генерального прокурора: департаменти, управління, спеціалізовані прокуратури.

38. Компетенція структурних підрозділів ОГП (на прикладі ключових департаментів).

39. Контрольно-методичні функції Офісу Генерального прокурора.

40. Роль ОГП у плануванні та координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності.

41. Координаційні наради під головуванням Генерального прокурора: правова природа постанов.

42. Участь ОГП у розробці загальнодержавних і регіональних програм боротьби зі злочинністю.

43. Генеральна інспекція ОГП: повноваження щодо службових розслідувань і дисципліни.

44. Регламент Офісу Генерального прокурора: значення для організації роботи.

45. Спеціалізовані прокуратури в системі ОГП (САП, у сфері оборони, екологічна).

46. Планування роботи в прокуратурі: поняття, мета, види планів, правові підстави.

47. Принципи планування роботи в органах прокуратури та їх співвідношення з принципами діяльності.

48. Керівник окружної/обласної прокуратури: статус, компетенція, службові обов'язки.

49. Організаційна культура колективу прокуратури та роль керівника в її формуванні.

50. Галуzeвий підрозділ прокуратури: поняття, компетенція, форми і методи діяльності.

51. Контрольно-методичні повноваження галуzeвого підрозділу щодо підпорядкованих прокуратур.

52. Специфіка організації роботи в окружних прокуратурах у воєнний період.

53. Взаємодія обласної прокуратури з окружними: форми контролю та методичної допомоги.

54. Планування як інструмент реалізації принципу єдності та централізації системи.

55. Роль керівника у розподілі обов'язків та запобіганні перевантаженню прокурорів.

56. Діловодство в органах прокуратури: поняття, правове регулювання, особливості.

57. Система електронного документообігу органів прокуратури (ІС «СЕД»).

58. Порядок приймання, реєстрації та розгляду вхідної кореспонденції.

59. Контроль за виконанням документів: централізований і відомчий.

60. Документування управлінської діяльності: відповідність державним стандартам (ДСТУ 4163:2020).

61. Складання номенклатури справ: порядок затвердження та значення.

62. Формування справ і наглядових проваджень: відмінності та правила.

63. Облік документообігу та звітність в органах прокуратури.

64. Порядок приймання-передачі майна та документів при зміні керівника прокуратури.

65. Особливості діловодства з документами обмеженого доступу.

66. Історична еволюція прокуратури від «ока государевого» до європейської моделі публічного обвинувачення.

67. Реформа прокуратури 2014–2016 років: досягнення, проблеми та перспективи.

68. Вплив воєнного стану на організацію та діяльність органів прокуратури (кадри, планування, незалежність).

69. Прокуратура як елемент системи правосуддя: аргументи «за» і «проти» такого статусу.

70. Забезпечення незалежності прокурорів: роль прокурорського самоврядування та КДКП.

71. Дисциплінарна відповідальність прокурора: співвідношення з кримінальною та адміністративною.

72. Координація діяльності правоохоронних органів: повноваження прокуратури та межі втручання.

73. Представництво інтересів громадянина в суді: умови, обмеження, практика застосування.

74. Документування воєнних злочинів як пріоритетний напрям діяльності прокуратури у 2022–2026 рр.

75. Порівняльна характеристика французької (XIII–XIV ст.) та петровської моделей прокуратури.

76. Роль методичних рекомендацій ОГП у забезпеченні єдності правозастосування.

77. Проблеми кадрового забезпечення прокуратури в умовах воєнного стану та шляхи вирішення.

78. Етичні стандарти поведінки прокурора: вплив на авторитет органу та суспільну довіру.

79. Організаційно-правові механізми запобігання конфлікту інтересів у діяльності прокурорів.

80. Перспективи подальшого реформування прокуратури України відповідно до acquis ЄС.

81. Чи може прокурор оскаржити виправдувальний вирок? Обґрунтуйте з посиланням на законодавство.

82. Повноваження прокурора щодо вказівок слідчому: порядок і наслідки невиконання.

83. Представництво інтересів держави в суді у справах про необґрунтовані активи.

84. Роль прокуратури у протидії корупції: взаємодія з НАБУ та САП.

85. Обмеження повноважень прокуратури після 2016 року: позитивні та негативні наслідки.

86. Гарантії соціального захисту прокурорів, які працюють у районах бойових дій.

87. Порядок проведення координаційних нарад: підготовка, проведення, обов'язковість рішень.

88. Відмінності між «справою» та «наглядом провадженням» у діловодстві прокуратури.

89. Вплив принципу незалежності на планування роботи в окружній прокуратурі.

90. Дисциплінарні проступки, пов'язані з порушенням правил етики (приклади з практики).

91. Роль галузевого підрозділу в підвищенні якості підтримання публічного обвинувачення.

92. Проблеми реалізації принципу гласності діяльності прокуратури.

93. Спеціальна підготовка кандидатів у прокурори: зміст і значення.

94. Організаційна культура як фактор ефективності роботи колективу прокуратури.

95. Порівняння вимог до кандидатів на посади прокурора різних рівнів.

96. Міжнародне співробітництво прокуратури України: правові та організаційні аспекти.

97. Контроль за виконанням документів у ІС «СЕД»: порядок і відповідальність.

98. Чи може прокуратура здійснювати нагляд за волонтерськими організаціями у воєнний час?

99. Перспективи створення системи пенітенціарних інспекцій та вплив на функції прокуратури.

100. Основні виклики та напрями розвитку організаційно-правових основ прокурорської діяльності в Україні станом на 2026 рік.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабінська А. В. (2019). Порядок зайняття посади прокурора за законодавством України: зміни у нормативно-правовому регулюванні. *Актуальні проблеми держави і права*, (84), 10-15.
2. Бабінська А. В. (2019). Принципи кадрового забезпечення органів прокуратури. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2(3 (28)), 13-19.
3. Горзов А. П., Устименко В. В. (2014). Актуальні питання кадрового забезпечення в органах прокуратури України. *Європейські перспективи*, (10), 42-46.
4. Закон України «Про прокуратуру». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
5. Закон України від 02.06.2016 No 1401-VIII «Про внесення змін до конституції України (щодо право-суддя)». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 28, ст.532 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text>
6. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
7. Костенко І. В., Огієвич С. М. Історичні аспекти виникнення, становлення та розвитку системи органів прокуратури. *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. С. 107.
8. Костенко С. К. (2025). Дисциплінарна відповідальність прокурорів: національна практика та міжнародний досвід. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*, 112.
9. Кучерявий П. (2024). Правові основи діяльності прокуратури в Україні: історичний вимір. *Актуальні проблеми правознавства*, (3), 92-97.
10. Кучерявий П. (2024). Правові основи діяльності прокуратури в Україні: історичний вимір. *Актуальні проблеми правознавства*, (3), 92-97.
11. Лупійчук Д. В. Дисциплінарна відповідальність прокурора в Україні: шляхи вдосконалення. *Актуальні проблеми судового права: матеріали Х міжнар. наук.-практ. конф.* (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава

Мудрого, Каф. кримін. процесу ; Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юс-тиції ; Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг., суд., правоохорон. органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». – Харків : Право, 2025. С.249 -253.

12. Миколенко В. А. Історико-правові аспекти становлення та розвитку прокуратури України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №1. С. 39–41. URL: https://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/09/1_2017.pdf.

13. Михайлюк С. С. (2025). Прокурорське самоврядування: поняття та ознаки. *Аналітично-порівняльне правознавство*, (2), 1105-1111.

14. Наказ Генерального прокурора №365 від 07.08.2020 «Про загальні засади організації роботи в органах прокуратури України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0365905-20#Text>

15. Ніколайчук Г. А. Повноваження прокурора та їх реалізація у судовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 262 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/Dysertatsiia-1.pdf>.

16. Організація роботи прокуратури міста, району. Методичний посібник з організації роботи в міських, районних прокуратурах. Х.: Право, 2008. 352 с.

17. Положення про Департамент організаційно-контрольної діяльності, правового та аналітичного забезпечення Офісу Генерального прокурора (Зі змінами, внесеними наказами Генерального прокурора та виконувача його обов'язків від 24.05.2022 № 84, від 14.07.2023 № 193, від 13.06.2024 № 143, від 14.01.2025 № 13, від 17.06.2025 № 139)

18. Положення про організацію кадрової роботи в органах прокуратури України. Затверджено Наказом Генерального прокурора 10 лютого 2022 року № 25 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0025905-22#Text>

19. Порядок координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, затверджений наказом Генерального прокурора від 08.02.2021 № 28 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0028905-21#Text>

20. Правові та організаційні аспекти розвитку прокуратури України в сучасних умовах : монографія / В. В. Сухонос. Суми: Університетська книга, 2010. 328 с.

21. Регламент Офісу Генерального прокурора. Затверджено Наказом Генерального прокурора України від 22 лютого 2022 року № 35 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#n10>

22. Рішення №124дп-26 Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів про накладення дисциплінарного стягнення на прокурора першого відділу управління процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора Бондаренка О.О. URL: <https://kdkp.gov.ua/decision/2026/03/11/6089>

23. Стефанчук М. М. Теоретико-методологічні та організаційно-правові засади реалізації прокуратурою України представницької функції: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.10 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2018. 471 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/items/4eea6cb8-eb64-47c8-bcf1-2cfe8488265e>.

24. Сухонос В. Сутність принципів планування діяльності органів прокуратури України. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/docs/K_KPD/Sukhonos_045.pdf

25. Тимчасова інструкція з діловодства в органах прокуратури України. (Зі змінами, внесеними наказом Генерального прокурора від 28.12.2019 № 366) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0027900-19#Text>

26. Шапошник, А. С. (2023). Історико-правові аспекти становлення та розвитку органів прокуратури на українських землях. *Академічні візії* №12. URL: <https://zenodo.org/records/10078093>

27. Шкіднюк В. І. Напрямки та межі взаємодії та координації у сфері правоохоронної діяльності на регіональному рівні. *Форум права* № 2/2025. С. 182-189

Навчальне видання

Оксана Василівна **Василова**

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчально-методичний посібник

Літературний редактор *Лукул О.В.*

Технічний редактор

та дизайн обкладинки *Мельник У. М.*

Електронне видання

Підписано до друку 17.07.2026. Формат 60х84/16.

Умов.-друк. арк. 7,9. Обл.-вид. арк. 8,5. Зам. Н-086.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету.

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.